

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Alarmă

București, 9|22 octomvrie.

Din noianul știrilor cari umplu zilnic coloanele ziarelor se desprinde o notă gravă, amenințătoare. Se dă alarmă, că la primăvară va fi războiu.

Niciodată România n'a așteptat cu mai mare liniște desfășurarea evenimentelor ca acum. Și cu toate acestea de mult nu s'a găsit țara într'o situație așa de dificilă ca în prezent.

Nouri grei apasă asupra atmosferei politice generale europene. Pacea înarmată a devenit insuportabilă pentru toate popoarele. Impozitele sunt din ce în ce mai grele, căci construirea gigantilor maritimi cari se numesc „Dreadnought”-i, înarmarea sutelor de mii și milioane de soldați costă sume enorme.

Sunt unele state, ca spre exemplu Germania, unde situația aceasta nu se mai poate prelungi.

Traiful s'a scumpit din cale afară în ultimele decenii. Sunt clase sociale cari nu mai pot să suporte mizerabila lor stare de astăzi.

Sângeroasele manifestațiuni contra scumpirei traiului din cartierul Ottakring la Viena sunt o dovadă, că mulțimea este gata să sară în fața baionetelor, dar nu mai poate îndura lipsa celor mai elementare mijloace de existență.

La noi în țară scumpetea traiului nu se resimte așa de mult, cu toate, că prețul alimentelor și cel al chirilor s'a îndoit. Din acest punct de vedere nu este, pentru noi,

nici o nevoie ca să se dea o soluțiune cheștiunei scumpirei traiului printr'o conflagrațiune armată, după care capitalurile s'ar revărsa cu mai multă abundență pe piață.

Recapitulând: înarmările excesive și scumpetea traiului ar fi doi factori primejdioși pentru pacea europeană. Războiul ar pune capăt necurmatelor înarmări, așa de ruinătoare, și tot războiul ar limpezi actuala situațiune nesigură, care face pe capitaliști să fie zgârciți în întrebuintarea capitalurilor lor și care este una din principalele cauze ale scumpirei continue a traiului.

Mai este însă încă un pericol mai mare pentru pacea europeană, afară de aceste două: însăși situațiunea internațională, care s'a încurcat mereu, fără ca să fie vre-o speranță, ca ea să fie descurcată pe cale pașnică.

De câțiva ani de zile ne pregătim de războiu, în tăcere, fără alaiul care de obicei nu face decât să compromită pregătirile de acest fel. Astăzi suntem gata să înfruntăm orice furtună, de oriunde ar veni: dela nord sau dela sud, sau deodată din amândouă părțile.

Atât starea de defensivă cât și cea de ofensivă a României sunt excelente. Să le examinăm pe rând.

În sud țara are o fortificație naturală: Dunărea și imensele bălți și mlaștine de pe țărmul românesc.

Trecerea Dunării de către o armată dușmană este imposibilă căci cea mai bună flotă fluvială din Europa păzește Dunărea: flota noastră danubiană, compusă din va-

sele cele mai moderne, provăzute cu tunuri cu repetiție.

Flota dunăreană a Bulgariei nici nu se poate compara cu flota noastră, care e nu numai bine înarmată dar are și echipajii foarte bine instruite.

Legătura dintre țara mamă și Dobrogea, (care la sud nu dispune de fortificațiuni naturale) este făcută prin giganticul și solidul pod de fier dela Cernavoda. Acest pod este păzit ziua și noaptea și e protejat, pe partea dobrogeană, la nord și la sud de câte un fort construit după ultimele concepțiuni moderne. Dobrogea poate rezista la primul atac, oricât de mare ar fi, câteva zile, până când ar sosi în ajutor trupele din Muntenia. Un întreg corp de armată se află în Dobrogea.

Și ca să terminăm cu fortificațiile țării în sud, trebuie să vorbim de forturile din jurul capitalei țării. Într'adevăr este lucru știut că Bucureștii sunt apărați de jur-împrejur prin o serie de forturi strașnice, legate între ele.

Principalele sunt: Chitila la nord, Jilava la sud, Mogoșoaia la est și Cotrocenii la vest. Aceste forturi sunt construite în așa chip și sunt înarmate așa de bine cu tunuri mari de cetate, încât pot să țină pe loc, câteva luni, o armată de sute de mii de oameni.

Să vedem, care este situațiunea de defensivă a țării la nord.

Întreaga Moldovă până la linia Moldovei și a Siretului și în jos până la Focșani-Nămoloasa se găsește descoperită și prin urmare trebuie abandonată în cazul u-

Racheta nobilă

de Oscar Wilde

Nunta fiului de rege, avea să fie împreună cu serbări fastuoase. Un an întreg de zile, își așteptase prințul mireasa, care sosi în fine. Era o princesă din Rusia. Sania, cu care venise, înfățișa o lebedă de aur, mare, iar între aripile lebedei se afla princesa. Șase reni înhamate au tras sania, toată calea, din Finlanda. Princesa, purta un palton lung din blani de hermelină, ce-i ajungea până jos la picioare, iar pe cap avea o căciuliță mică, țesută din fire de argint și era tocmai așa de palidă, ca palatul de omăt, unde petrecuse până acuma.

Toată lumea se mira pe ulițe, când trecea în sanie, așa era de palidă.

E o roză albă, spuneau toți oamenii și aruncau asupra ei flori, din balcoane.

La poarta castelului se afla prințul și o aștepta, prințul cu ochii vineți și cu părul din fire de aur.

Cum a văzut-o, căzu în fața ei, în genunchi, și îi sărută mâna.

„Ce frumos era chiar și chipul tău numai, dar tu ești și mai frumoasă”, șopti prințul, iar princesa se făcu roșie ca bujorul.

„Mai înainte era ca un trandafir alb”, spuse un paj tânăr, către vecinul său, „acum e un trandafir roșu”, și întreaga curte era încântată.

Trei zile a alergat toată lumea încoace și

încolo, strigând: *Trandafir roșu, trandafir alb, trandafir alb, trandafir roșu.*

Regele, auzind asta, porunci să se îndoiască simbria pajului, dar deoarece pajul, nu primise până acuma nici un fel de simbrie, porunca regelui n'avu efect. Ea fu considerată numai ca o mare cinste, și secretarul de stat luă îndată înseamnăre despre ea.

Dupăce trecură trei zile, se făcu nunta cu o ceremonie deosebită. Mireasa și mirele, veniră împreună sub un baldachin de catifea purpurie, brodată cu perle și se așezară la masa bogată, ce ținu cam cinci ore.

Prințul și princesa, au luat loc sus, în sala de gală și sorbiau vin dintr'o cupă de cleștar limpede. Numai ceice se iubiau, aveau voie să bea din cupa asta, și îndată ce se întâmpla cumva, ca buze false să-i atingă marginile, ea se tulbura, se înoura și se întuneca.

„E foarte clar, că ei se iubesc”, spuse micul paj. „E mai limpede chiar, decât cleștarul”.

Între uralele curtenilor, regele îndoi din nou simbria pajului.

După banchet, urmă balul. Mireasa și mirele dansau împreună dansul rozelor, acompaniați de rege, din flaută. Regele cânta foarte rău, dar nimeni în lume n'ar fi cutezat, să i-o spună, deoarece artistul, era însuș regele. De altfel el cunoștea numai două bucăți, și niciodată nu era pe deplin sigur, care din amândouă o cântă. Dar nici nu era nevoie, ca să o știe, deoarece la oricui făcea, toată lumea izbucnea puternic: admirabil, admirabil!

Ultimul punct al programului măreț îl alcă-

tuia un foc de artificii, care avea să se aprindă tocmai la mijlocul nopții. Princesa, nu văzuse până acuma, niciodată, foc de artificii și din cauza aceasta, regele porunci maestrului de artificii al curții, să-și arate toată splendoarea artei sale, în ziua nunții.

„Cum e focul de artificii”, întreba princesa, pe când se preumbla într'o dimineață, sus pe terasă.

Focul de artificii, e tocmai ca lumina perlară”, răspunse regele. El obișnuia să răspundă totdeauna, la întrebări, ce erau adresate altor persoane. „Pentru mine, un foc de artificii înseamnă mai mult decât bolta înstelată. Vestea lui, colinda o lume întreagă; ba e chiar mai frumos decât bucățile mele, pe cari le cânt din flaută. Trebuie să vezi un foc de artificii!”

În mijlocul grădinii regale, se preparase anumit un teren foarte larg și dupăce maestrul de artificii le așeză pe toate, la locul lor, începură pe rând diferitele obiecte, ce aveau să se producă, să povestească unele cu altele.

„Lumea într'adevăr, cât e de frumoasă”, zise un tânăr entuziaș. „Uitați-vă la tulipanii aceștia galbeni; jur, că n'ar putea fi mai frumoși, de cum sunt, chiar și în calitate de rachete veritabile. Știți ce vesel sunt, de călătoriile pe cari le-am făcut? Nimic nu cultivează spiritul, mai minunat, decât o călătorie”.

„Păi grădinile regale, să nu-ți închipui, că sunt lumea întreagă, visătorule”, șopti o făclie romană foarte groasă. „Lumea este un loc colosal, ai

nui atac din partea unei armate superioare.

Prutul nu ar pune nici o piedecă armatei dușmane, căci este un râu prea mic, iar malurile lui sunt prea joase spre a servi ca punct de rezazăm, al artileriei noastre.

Prin urmare, în cazul unei invazii formidabile în Moldova, va trebui să abandonăm regiunea dintre Prut și Siret.

Ne vom retrage în bazinul râurilor de la munte: Moldova, Bistrița și Trotușul iar la sud, ne vom retrage pe linia Focșani-Nămoloasa-Galați, unde se găsesc puternicele fortificațiuni cari împiedică intrarea dușmanului în Muntenia. Aceste forturi pot să opue o rezistență de câteva luni unei armate cât de mari.

Vedem că țara este suficient apărată și la nord.

Cât privește situațiunea armatei noastre din punct de vedere ofensiv, ea este și mai bună.

Disponem de o armată de 300 mii de oameni de *prima linie*, numai armata activă cu rezervele ei, fără milițieni și fără glotași.

În caz de nevoie putem înarma și 500 de mii de oameni.

Cele trei sute de mii de soldați sunt trupe de prima calitate, admirabil instruite, bine echipate și înarmate și cu o artilerie din cele mai bune din întreaga Europă.

Într-o săptămână aceasta armată este complect mobilizată și trimisă, cu trenurile, acolo unde este nevoie. Ori când o parte din această armată poate trece podul dela Cernavoda și poate invada, prin Dobrogea, Bulgaria, pe când bulgarii nu pot, cu una cu două, trece la noi.

Iată un tablou fidel, neexagerat, al situațiunii noastre militare. În capul țării se află un rege înțelept, care are o experiență lungă și care a condus un războiu mare și glorios.

România nu se îngrijește de alarma ce sună în Europa, căci poporul ei este patriotic și armata ei e numeroasă, bine înarmată și vitează.

Tărâmurile de viață și de acțiune

de dr. Cassiu Maniu

I.

Tot amintim: *viață și acțiune*. Toate formele sociale antice pentru aceea s'au desființat, fiindcă dela un timp nu era viața în dănsule. Lipsind viața nu s'a continuat acțiunea organică, iar urmarea a fost disoluția celor mai puternice împărății antice.

Și într'adevăr, ce ar fi putut da viața formalismului sec la care a căzut spiritul public oarecândva sublim în patriotismul cel mai adevărat ce a existat vr'odată al românilor? Ce ar fi putut reinvia vechea eladă după ce s'a robit cu voia degenerațiunii civile și intelectuale strănepoții lui? Pericle și ai lui Plato?! Iată două cazuri, ce dovedesc că viața omenească e ceva transcendent și supraomenească la care singur prin idei sublime se poate ridica un individ și o națiune. Ideia patriotismului roman și a puterii gândirii eline a fost izvorul de viață a vieții de stat clasice.

Când râul vieții individului a secăt, arătându-se neîndestulitor pentru problema vieții noastre omenești, ideile clasice despre stat, — s'a ivit celce singur a putut da conținut nemuritor vieții individului și societății omenești prin dovada dată, clasică, despre existența unei lumi transcendente, curat spirituale. Și cu aceasta se începe civilizația de azi creștină ce tinde spre unitate spirituală prin înfrățirea tuturor oamenilor, tuturor asocierilor, prin urmare prin apropierea între națiuni și state, ale căror raporturi de drept sunt coordonate prin forța credinții creștinești necorupte. Căci este necontestat, că tot ce este dezvoltă două activități, una este cea immanentă prin care se menține, alta transactivă prin care intră în raport cu lumea ce-l împresoară. Tot astfel raporturile între oameni, națiuni și state sunt aranjate prin activitatea transactivă ce este însușire cardinală și a națiunilor.

Este dar *viață* cea în națiune ce

are activitatea aceasta immanentă și transactivă. Iar activitatea aceasta o are în măsura cea mai mare un individ sau o națiune constientă de facultățile sale de tăzurile sale naturale și câștigate prin evoluțiunea cea firească a vieții culturale popoarelor.

Evoluțiunea aceasta aduce cu sine transformățiunea în viața individului, a statului și a națiunii.

Prin activitatea immanentă trăim, fiindcă prin ea ne câștigăm mijloacele de existență și de perseverare. Prin activitatea transactivă evoluăm spre lumea unității genului omenească cea spirituală, va să zică spre lumea dreptății, a iubirii și binevoirea între oameni, națiuni și state. Ca să poată contribui și națiunea română la această sublimă muncă trebuie să aibă putere immanentă de a-și asigura existența și de a persevera amăsurat spiritului său propriu național. La scopuri sublime numai prin morală sublimă ajungem. Pentru aceea este sublimul religiunii creștine calea spre idealul sublim al omenirii. *Din conținutul cel vecinic al credinței trebuie prin urmare să-și astâmpere setea morală orice națiune ce vrea să se mențină, să persevereze și să evolueze spre trepte tot mai înalte ale ființei omenești. Acel popor cărui îi lipsește simțul pentru înțelegerea trebuinței unei atari sublime morale este destinat ca să piară dintre națiuni, precum vedem asta la evidență din cazul poporului turcesc ce a rămas tot pdgân.*

Cum se adevărește aceasta în întreaga istorie a statelor, ce atunci a început a cădea când a luat în deșert numele lui Dumnezeu. Căutați la unități mari ori mici sociale cum e spre ex. familia ori altă grupare și veți vedea cum degenerază în lipsa acestei morale sublime, de viață dătătoare.

Să grijim dar de sfânta noastră lege românească, să apărăm drepturile bisericii românești, să lucrăm să aibă tot mai mare neatâr-nare pentru ca să poată îndeplini întreaga sa menire în toată strălucirea și mărirea sa. Numai așa ne vom apăra independența noastră intelectuală dacă vom păzi independența noastră spirituală va să zică, sufletească. Numai spiritul creștinesc ne poate

nevoie cel puțin de trei zile, ca s'o cunoști temeinic, pe toată."

"În fine fiecă colțisor de pământ, care ți-e drag, formează separat o lume pentru sine", adăose o roată de foc visătoare, ce nu mai înceta să se tot laude cu inima ei zdrobită de suferințe. "Da, da, știu eu, că iubirea nu mai e modernă, au strâns-o de gât poezii. *Nda, nda*, de când tot scriu despre ea, și-au pierdut tot creditul și e foarte natural, că nu-i mai ia nimeni în serios. Adevărata iubire este o referință mută. Mi-aduc aminte, că odată, — dar de ce să vorbesc despre asta? Romanticismul e numai pentru trecut."

"Fleacuri", o intrerupse făclia romană, "romanticismul nu moare niciodată. Romanticismul, ca să zic așa, samănă cu luna și viețuește etern. Să vă spun o pildă: mirele și mireasa se iubesc foarte mult, așa mi-a dat să înțeleg, o rachetă sură, ce se afla din întâmplare tocmai în aceeaș ladă, ca și mine și cunoștea cele mai nouă vesti dela curtea regală."

Roata de foc clătină somnoroasă din cap: "da, da, romanticismul e mort, romanticismul e mort, romanticismul e mort". Dânsa făcea parte tocmai din acele persoane, cari socot, că repetând câteva cuvinte de mai multe ori una după alta, ele se prefac în fine, în realitate.

Deodată, se auzi o tuse seacă, aproape convulsivă. Cu toții începură să se uite în dreapta și în stânga, mirați. Tusea venea dela o rachetă sveltă, ce privea marea de sus, fiindcă era legată la vârful unui arc înalt. Fără să facă și ea vre-

observare, tușia într'una, cercând să atragă în felul acesta, atențiunea asupra ei.

"Hm, hm", făcea racheta, cu mici intreruperi. Ceilalți ascultau liniștiți, cu excepția sârmanei roți de foc, ce-și bălăbănea capul fără încetare și dondănia: "romanticismul e mort!"

"St, st", făcu visătorul. El fiind un politician de profesie, și luând parte intensivă la alegerile dietale, cunoștea perfect, cei mai usitați termeni parlamentari.

"A murit, a muriiiiit", șopti roata de foc și prinse ca să atipească.

Îndată ce se potoli sgomotul, racheta se crezu obligată, ca să tușască a treia oară și începu să cuvânteze. Povestea cu vocea adâncă și lămurită, tocmai așa, ca și când s'ar fi dictat unui secretar, memoriile. Ea obișnuia totdeauna, să se uite peste umerii persoanei, cu care se îndura să vorbească. Cunoștea exact, cele mai fine maniere.

"Imi imaginez ce fericit poate să fie fiul regelui", observă ea, pentrucă se însoară tocmai în ziua când voiu fi eu aprinsă. Chiar dacă ar fi fost puse la cale toate, de mai înainte, n'ar fi merit-o mai bine. Prinții au totdeauna noroc."

"Pentru Dumnezeu", șopti un mic entuziast, "eu socoteam, că dimpotrivă lucrul stă cu totul altfel, eu știam, că noi vom fi arși în onoarea prințului."

"Dta de sigur că vei păți astfel", îi răspunse racheta, "am cea mai fermă convingere. Domnule, te rog să știi, că eu am altă fire. Eu sunt o rachetă specială și-mi trag originea din părinți speciali.

De mamă, am avut pe cea mai vestită roată de foc, de pe vremuri. Când se prezentă pentru prima oară, în fața publicului, se învârti în jurul ei una după alta, de nouăzeci de ori complect, și înainte de ce se stinse aruncă în zare pe rând, câte șapte stele! Avea un diametru de trei urme și jumătate și era preparată din cel mai excelent praf de pușcă, ce exista. Tatăl meu, fu tot o rachetă ca și mine, cu umplutură franceză. Dânsul, a sburat așa de sus, încât nu credea nimeni să se mai coboare la pământ. Într'un târziu, sosi ca o săgeată, jos, și cum avea din fire dispoziții grațioase, se mistui deodată, într'o bură de ploaie de aur. Jurnalele i-au adus omagii, laudându-i prestațiile faimoase în termenii cei mai măgulitori, iar secretarul de stat, îl numi extaziat, triumful artei *pilotehnice*..."

"Vrei să spui *pirotehnice*, da, *pirotehnice*", o intrerupse o lumină bengalică. "Eu știu, că se zice artă *pirotehnică*, deoarece se afla scris pe capsula mea."

"Mie, imi place să spun, *pilotehnic*", răspunse racheta liniștită. Lumina bengală se rușina așa de tare, încât începu îndată să bruscheze pe micul *entuziast*, pentru de-a arăta, că tot mai are și ea, puțină autoritate, și valoare, între cei mici.

"Povesteam prin urmare", continuă racheta, "ce spuneam oare?"

"Da, vorbeai mi se pare, tocmai despre dta", răspunse făclia romană.

"Firește. Eram convinsă, că tratam o temă interesantă, când am fost intreruptă de cineva, mojicește. Vă spun drept, că nu-mi place mojicia și

apăra de penetrarea în membrele neamului a spiritului iudaic, grec, rusesc etc. Păzând acest spirit ridicat asupra tuturor lucrurilor pământestii vom putea produce ceva original și noi români.

Aceasta e taina mării poeziei! Dacă noi românii vom ști pune problema aceasta la ordinea zilei și dacă vom fi creștini buni spre ai da rezolvirea ce o cere dela noi cu ardoare, atunci vom deveni un neam mare, o națiune iubită și slăvită în lume! Iată ce transformare produce sentimentul sublim religios; tot așa transformări urmează pentru personalitate din sentimentul umanitar, din sentimentul adevărului, binelui și al frumosului. Tot lucruri abia cunoscute în lumea antică! Nici romanii, nici elenii nu au avut cunoștințe destul de adânci pentru a transforma statul lor într'un instrument al acestor mărite sentimente ce singure dau conținut vrednic vieții, adică spiritului.

Pentru întărirea acestor sentimente avem trebuință de educațiunea națională neatârnată. Iată motivul luptei eroice pentru salvarea școalelor noastre, în cari se făurește mărirea națiunii noastre. Numai educația națională neatârnată păstrează unitatea sufletului național, prima condiție pentru ca o națiune să fie o personalitate distinctă. Dacă avem drept la viață, avem drept la școală! Precum avem drept la neatârarea sufletului, așa drept avem și la neatârarea intelectului.

Ecou la scrisoarea d-lui N. Iorga

Ni se cere din partea unui român din regat publicarea următoarei scrisori:

Mult iubite domnule Goldiș!

Am admirat articolul d-tră în chestia reorganizării Ligei Culturale și pentru că sunt un aderent al ideilor d-tră de descentralizare în această privință, vă rog a insera următorul:

Răspuns d-lui Secretar General al Ligei Culturale

1) Socotim că reducerea de 75% pe C. F. R. dată de actualul ministru al lucrurilor

publice, cu prilejul serbărilor Ligei, e un sprijin acordat Ligei.

Că Liga n'a fost niciodată sprijinită de vre-un guvern român așa cum trebuie și așa cum sprijină alte guverne streine societățile similare străine — convenim.

2) Societatea românească ar putea fi mult mai mult câștigată pentru acțiunea Ligei, dacă ar admite dreptul de viață proprie secțiilor din capitalele județelor, cu condițiunile: 1) de a capitaliza 50% din venitul anual; 2) de a întrebuița cealaltă jumătate din venit după planul emis de congresul anual și 3) din acea jumătate cel puțin 50% pentru neamul românesc subjugat. 4) Să supună acte justificative și dările de seamă asupra activității Comitetului central executiv. 5) Păstrarea fondului neatacabil local să se facă de către Comitetul Central executiv, iar secțiunea respectivă să încaseze numai jumătatea anuală de venit necapitalizabilă.

Credem că în aceste condițiuni secțiunile ar putea răspunde despre activitatea lor. Pe când azi ele sunt numai „birouri antipatice de percepție”, cari nu pot avea nici un fond propriu, deci nici un nucleu. Azi ele se mărginesc a umbla cu talgerul la făcut membri și adunat bani, pe cari îi expediază la centru, în cea mai mare parte. Dar aceste secțiuni au membri cu personalitate, cari ar ști să întrebuițeze tot așa de bine, dacă nu și mai bine decât Comitetul executiv aceste fonduri. Și cât de variată și completă ar fi mișcarea națională dacă ar fi izvorită din atâtea și atâtea personalități! Azi nu vedem decât trecut în propaganda Ligei, numai și numai istorie. Lipsă completă de activitate economică. Cu ce răspundem colonizărilor dușmane? Statul român nu poate interveni. Cel ungar protejă pe unguri cu 10 mil. cor. anual.

Poporul român are datoria să răspundă, întreg ca un singur om, prin organizările lui de luptă națională (adică Liga culturală din România liberă!) atât fondurilor de colonizare cât și celor de școală. Deci pentru atari scopuri mari, trebuie să țintească a aduna fonduri mari. Și pentru acestea se impun două lucruri: 1. a capitaliza jumătate din venit, 2. a descentraliza dreptul de viață, deci de posesiune a fondurilor materiale.

Deci rău face d. Iorga când găsește rele numai de partea românilor și nici unul de partea d-sale și a tonarșilor de luptă din comitet, — în ceea ce privește organizarea centralistă și nimicitoare de personalități de azi.

Cunoaștem persoane cari se abțin în semn de protestare dela acțiunea Ligei, numai pentru că vrea să curme sistema personală de azi din Ligă.

Azi membrii din comitetul central își atribuiesc lor meritul adunării de fonduri mari.

Asta lovește tocmai în mândria celui ce jertfește pentru neam. De asta un Beloescu jertfește 1000 lei numai, pentru Ligă, în timp ce dă 10,000 Astrei. De asta toate societățile descentralizate progresează; iar Liga merge greu.

3. D. Iorga insultă și guvernele gratuit. Oare când guvernul conservator trecut a recunoscut Liga ca persoană morală, nu e o insultă gratuită a spune, că nu va recunoaște o schimbare de statut un consiliu de miniștri din care face parte un Filipescu, un Delavrancea și un Ioan Lahovari?!

4. Chiar secțiunea Iași a hotărât descentralizarea. Secțiunea Giurgiu a și propus-o la congresul trecut.

Noi repetăm părerea noastră și promisiunea ce am făcut secțiunii Iași de a-i dăru 300 lei, dacă se statuează această descentralizare.

Miron Acșinte.

Loteria Ligei Culturale. Se aduce la cunoștința generală că prima tragere a loteriei Ligei Culturale se va efectua în ziua de 21 noemvrie c. În acest scop, biletele aflate spre vânzare la secțiile Ligei și alți depozitari din țară, se vor putea vinde numai până la 5 noemvrie, iar dela aceea dată numai la administrația loteriei, București. st. Fântânei 1.

Secțiile Ligei precum și toți depozitari sunt rugați ca până la sus zisa dată (5 nov.) să trimită biletele rămase precum și sumele încasate.

Orele biroului loteriei sunt dela 8 și ium. — 12 și jum. dim. și 2 și jum. până la 7 p. m. Dumineca și sărbătorile, dela 9—11 a. m.

manierele lipsite de eleganță, de oarece sunt foarte simțitoare. Nimeni în lume nu e mai simțitor, de cât mine.

„Ce i aia, simțitor”... întrebă visătorul pe făclia romană.

„Simțitor e acela, care având el însuș bățături, calcă totdeauna pe degetele altora”, răspunse făclia romană.

Visătorul era cât p'aci să plesnească de răs....

„Te rog să-mi spui, pentru ce răzi”, întrebă racheta, „eu nu răd”!

„Răd, de oarece mă simt fericit”, răspunse visătorul.

„Domnule, acesta e un motiv plin de egoism”, zise racheta, supărată foc. „Ce drept ai d-ta să te simți fericit? Cugetă-te și la alți oameni! Cugetă-te de pildă, la mine! Eu mă gândesc totdeauna numai la mine, și pretind de la alte persoane, să facă tot așa. Aceasta se chiamă, dacă vrei să știi, simpatie. E o virtute foarte frumoasă, pe care o posed într'un grad mare... Inchipue-ți de pildă, că mi se întâmplă ceva rău, chiar în noaptea asta.

Ce nenorocire ar fi pentru lumea întreagă! Prințul și princessa n'ar mai putea fi fericiți și rostul vieții, li s'ar nimici pentru totdeauna. Încât îl privește pe regele, sunt sigură, că ar muri! De fapt, când să mă cuget la însemnătatea rolului meu, sunt emoționată aproape până la lacrimi.”

„Dacă ai vrea să faci și altora o plăcere, ai rămânea mai bine uscată” zise făclia romană.

„Firește”, strigă lumina bengală. „E la mîntea omului”...

„Cum la mîntea omului”, întrebă racheta disprețuitoare. „Ați uitat pe semne, că nu sunt așa ceva, un lucru ordinar, ci reprezint un ce cu totul special. O inteligentă ordinară, poate avea ori și cine! Dar eu, am fantezie, eu, ca să vă spun adevărul, nu mă cuget niciodată la lucruri, așa precum sunt ele. Eu mă cuget tocmai așa, ca și cum ele ar fi cu totul altfel... Cât privește observarea, că să rămân uscată, nu cred să se afle cineva aici, care mi-ar pricepe pe deplin firea mea. sentimentală! Cu atâtea mai am și eu noroc, că sunt foarte indiferentă la toate. Singurul lucru, care-l sustine pe om în viață, e conștiința unei inferiorități cumplite, a tuturor celorlalți! Acesta e un sentiment, pe care eu, îl cultiv totdeauna. Dar între voi, să știți bine, că nimenea n'are inimă, nimeni! Voi știți să râdeți și să vă simțiți fericiți, tocmai așa, ca și cum nu s'ar fi căsătorit prințul cu princessa”.

„Pentru ce să nu rădem”? strigă un glob mic de foc. „Aceasta este ocazia cea mai veselă. Când mă voi înălța în aer, am să povestesc tot ce știu, stelelor. O să vedeți, cum vor schinteia stelele, când le voi spune despre mireasa cea frumoasă”.

„Domnule, d-ta ai unele concepții foarte banale”, zise racheta. „În fine din partea d-tale, nici nu m'am așteptat la mai mult! D-ta nu ai nici un conținut, d-ta ești gol pe dinlăuntru, ești găunos... Ei, spuneți drept: nu poate merge prințul

cu princessa, într'o regiune, unde se află de pildă un fluviu adânc, nu pot avea ei, ca să zicem așa, un singur fecior, un copil mic cu pletele blonde și cu ochii albaștri, cum sunt ai prințului? Nu poate adormi doica, sub un liliac înflorit? Nu poate aluneca copilul în apă și nu poate să se înece? Câte nenorociri îi pot ajunge pe sârmanii părinți, ce au pierdut singurul lor copil! Ah, e prea grozav! Peste asta să știți, că eu nu mai pot trece”.

„Dar, pentru Dumnezeu, încă nu și-au pierdut singurul copil”, zise făclia romană. „Încă nu i-a lovit nici o nenorocire...”

„Scuzați d-lor, eu n'am afirmat, că li-s'a întâmplat o nenorocire”, răspunse racheta, „ci am spus, că li-s'ar putea foarte ușor întâmpla o nenorocire. Dacă ei s'ar fi pierdut deja, singurul lor copil, n'ar mai avea nici un înțeles să cheltuim atâtea vorbe, de giaba. Eu, urâsc persoanele, cari plâng pentru lapte vărsat! Dar când mă cuget, că ei s'ar putea perde, singurul lor copil, sunt deosebit de afectat”.

„Știu, știu”, zise lumina bengală. „D-ta, cu siguranță, ești cea mai afectată persoană, din câte le cunosc”.

„Iar d-ta, dă-mi voie să-ți spun, că ești cea mai bătărană, din câte le-am cunoscut vre-o dată”, răspunse racheta. „D-ta nu înțelegi prietănia mea, față de prinț”.

„D-ta nici nu-l cunoști”, murmură făclia romană.

„N'am afirmat, că îl cunosc, domnule”, ră-

Un studiu de mare importanță.

În curând va ieși de sub tipar studiul pregătit cu mult zel și pricepere de d. I. E. Torouțiu, stud. în filozofie, care cuprinde o mulțime de tabele, cu date reci dar mult grăitoare, asupra situației clasei noastre mijlocii din Bucovina.

În cartea aceasta ne oferă d. Torouțiu un conspect amănunțit asupra meseriașilor români din toate comunele Bucovinei, grupați după diferitele branșe, în cari lucrează, iar paralel ne dă numărul meseriașilor ovrei și în coloana a treia numărul meseriașilor de altă naționalitate: germani, ruteni, poloni etc.

E dureros glasul acestor cifre mute, dar totodată plin de învățături pentru viitor. Așa de pildă tabela LIX din capitolul despre meseriași români din Cernăuți și suburbii ne arată, că alătura de 1479 evrei și 618 străini de altă naționalitate, numărul meseriașilor români (patroni) abia atinge cifra de 44, va să zică abia trece peste 2 proc. din numărul total de 2136. Trist dar adevărat!

Sunt sigur că studiul acesta va afla bună primire și în Transilvania.

*

Din cameră. Dela trei sferturi la 11 până la 2 după amiază au durat votările nominale.

Președintele Berzeviczy la începutul ședinței a prezentat iarăși o sumedenie de petiții adresate camerei, spre bucuria opoziționalilor.

Pe culcuarele camerei ministrul președinte contele Khuen-Héderváry și prezidentul camerei Berzeviczy și șeful opoziției Justh au făcut declarații lămuritoare cu privire la stadiul tratativelor de împăcare.

Din declarațiile lor putem deduce, că tratativele nici astăzi nu au ajuns în acea fază, când se poate conta la o schimbare în ținuta opozițiilor.

*

Prof. dr. Iarnic și România. Cu prilejul serbărilor jubilară se știe, că savantul profesor d. dr. Urban Iarnic, a fost la Iași, ca reprezentant al universității din Praga.

spunse racheta. „Nici nu cred, că i-aș putea fi prietenă, dacă l'aș cunoaște. E extrem de periculos, ca să-ți cunoști prietenii!”

„Vezi mai bine, ca să rămâi uscată”, zise globul cel mic. „Asta e chestia principală.”

„O fi pentru d-ta chestie principală. Dar mie îmi vine să plâng, deoarece...” Și de fapt racheta izbucni plângând cu lacrimi adevărate, ce curgeau pe băț în jos, ca stropii de ploaie, încât erau p'aci să înecă două insecte, cari tocmai se cugetau să se întoarcă frumos împreună, acasă la un cuib uscat.

„Intr'adevăr, racheta e o fire romantică”, zise roata de foc. „Ea plânge și atunci, când nu e nici un motiv de plâns”. Și roata de foc oftă din adâncul inimii, începând să viseze la cutia ei de lemn.

Făclia romană însă, și lumina bengală, erau foarte revoltate. Li-se părea, că s'au spus prea multe prostii și s'a făcut prea multă vorbă de clacă. Dânsese erau niște firi din cale afară de proectice și dacă nu le venea bine, ceva, o botezau îndată prostie și vorbă de clacă.

(Sfârșitul în n-rul viitor).

Trad. de dr. I. Broșu.

Plecând dela Iași d. Iarnic a adresat o scrisoare d-lui Bărbulescu, profesor la universitate, prin care după ce-i exprimă mulțumiri personale, vorbește și de România.

Iată cum se exprimă savantul profesor și amic al românilor :

...„Așa bună oară toți colegii dela universitate, damele de onoare de curte, comandantul militar a cărui locuință deveni în restimpul serbărilor rezidență regală, sumedenia de bărbați din toate straturile societății, ministrii M. Sale regelui, toți mă întâmpină cu o cordialitate și semne de dragoste ce mă încântă.

Dar ce să spun — last not least — despre primirea ce mi-s'a făcut din partea suveranilor și membrilor familiei regale? D-ta știi, cât de plăcut m'a atins fapta, că fiind de două ori poftit la masa regală, cea dintâia oară mi-s'a dat locul la dreapta A. S. R. principesei moștenitoare Maria și a doua oară, tocmai în preziua zilei sale de naștere, la cea a princesei Elisabeta.

Mă sfiesc să îmbrac în niște cuvinte, cari ar trebui să rămâie pe din jos de realitate, farmecul ce venea dela aceasta odraslă fragedă, în simplicitatea sa încântătoare, la mine, om bătrân, care n'am visat în viața mea, că într'o zi am să stau la masă cu acela, care în răsăritul Europei își împlinește cu atâta spor misiunea civilizatoare.

Nu era pentru cea dintâia oară, că avui parte de o primire atât de prevenitoare de către M. Sa regele României, căci cu 32 ani mai am fost primit în palatul din Cotroceni de domnitorul de atunci înainte, în luna lui iunie 1879, al României.

Eu, om bătrân, nu știu dacă și când voi putea să mă mai reped în mijlocul românilor, mai cu seamă la București, care în cei 32 ani din urmă s'o fi fost schimbat cu desăvârșire; va veni, însă, băiatul meu cel mai mare, care fiind om tânăr, cu puterile sufletești nestirbite, îndeosebi cu privire la studiarea limbei române în scris, de mult m'a întrecut pe mine.

Nădăjduesc, că venind în țara românească, se va bucura de aceeași primire amicală, de care avui parte eu.”

Revoluția din China

Buletinele oficiale ale guvernului central chinez continuă a lansa vești, despre învingerile trupelor dinastiei, cu toate că reportajul obiectiv anunță creșterea mișcării revoluționare. E fapt indiscutabil, că Hankau a ajuns în mâna revoluționarilor, tot așa și Itschaug din partea de vest a provinciei Hupe.

Mai e apoi un moment foarte penibil pentru guvern: noul guvernator al provinciilor răscolite refuză a pleca pe câmpul de luptă, scuzându-se cu starea lui sanitară. Se crede, că guvernatorul Yuan-schikkai se folosește numai de un pretext, văzând că svârcolirile dinastiei sunt zadarnice și că revoluționarii vor învinge cu siguranță.

Iată cele mai noi vești sosite de pe câmpul de războiu:

Succesele revoluționarilor.

Hankau, 22 octomvrie. Societatea germană de cabelgramm anunță: În 19 l. c. orașul Itschaug a fost ocupat fără împotrivire de rebeli. Orașele situate lângă Jantse din partea de est a provinciei Hupe deasemenea au ajuns sub stăpânirea rebelilor.

În provincia Hunau câteva sute de bărbați au trecut în tabăra răscolitelor.

Înaintarea trupelor împărătești.

Din sursă oficială chineză se anunță, că generalul Yingschang cu trupele sale a ajuns până în Hsiankau, la o depărtare de 30 mile de Hankau.

Cloenire pe străzile din Hankau.

Berlin, 23 oct. Peste Singtau prin telegrafia fără sârmă se anunță: În noaptea de 12 l. c. plebea chineză a încercat să pătrundă în cartierul german, voind să devasteze și să jefuiască. Trupele vasului de războiu „Vaterland” aliate cu compania voluntarilor a isgonit plebea din cartier, fără multă vârsare de sânge.

Ordinea și liniștea s'a restabilit.

Pentru Tripolis

Lupta sângeroasă dela Benghasi. — Italia amenință. — Războiul sfânt. — Chestia păcii.

Partea a doua a corpului expediționar italian, care mercuri a sosit la Benghasi, a avut o soartă mai nefavorabilă, decât soții lor debarcați la Tripolis. În portul Cyrenai-cei și la Benghasi, fâlfăe, ce-i drept, drapelul italian, dar prețul acestei învingeri aproape ajunge cât o catastrofă mai mică dela Adua. Chiar și telegramele italiene recunosc, că lupta dela Benghasi a fost foarte crâncenă, dar ele retac pierderile mari ale italienilor.

Lupta aceasta, socotind pierderile în procente, a fost mai sângeroasă, decât lupta dela Liaojang a expediției ruso-japoneze, deoarece trupele italiene cari au debarcat la Benghasi, au pierdut aproape 25 proc. din contingentul lor.

Nu se știe încă care a putut fi cauza acestei perderi catastrofale. E probabil însă, că la Benghasi apa mării e foarte scundă și considerând, că și marea a fost huloasă, vasele de războiu n'au putut apropia distanța bătaii de pușcă, de unde pușcăturile lor ar fi putut să aibă efect decisiv în lupta de pe uscat.

Povestirea unui martor ocular.

Roma. — Un martor ocular povestește despre lupta dela Benghasi următoarele:

— Considerând, că pe uscat se afla o puternică forță turcească, debarcarea se poate face numai prin apucătură. Câtă vreme cele opt crucișătoare își potențau focul, vasele expediționare de lângă ele au plecat spre vest. Lângă Capul-Ricidinia ele au dispărut dinaintea apărătorilor dela Benghasi, apoi în grabă mare a început debarcarea. Înștiințați prin spioni, numeroase trupe turcești și luptători arabi indigeni au grăbit acolo, năzuindu-se să respingă pe italieni în mare. Italianii au sărit din luntre în apă, au ieșit la țărni și cu cea mai mare bărbăție au început lupta, în vreme ce arabii încontinuu împușcau asupra lor.

Italianii și-au acoperit luntrele cu matrațe, cu saci cu pământ și cu rogojini împletite din funii, scutindu-le astfel de gloanțele inamicului. Între astfel de împrejurări grele 3000 de soldați și 700 marinari ai regimentelor 40 și 43 au debarcat, apoi au dat un asalt contra satului Sidi Hussein, care este cheia orașului Benghasi.

Lupta a durat zece ore, până când în sfârșit după un asalt aprig de baionete satul a fost ocupat de italieni.

Turcia și sârbii din Macedonia.

Știri sosite din Constantinopol afirmă că consilierul de stat turcesc a rezolvat în favoarea populației sârbești chestiunea mănăstirilor sârbești din Prilep, care a făcut atâta vreme obiectul unor vii dispute între sârbi și bulgari.

Se știe, că pe vremuri această chestiune a

DEMETRIU SBOROȘTIAN CROITOR PENTRU BĂRBAȚI .:

C a r a n s e b e ș, Strada Episcopiei (Casele proprii).

:: Ține permanent în depozitul său, noutăți din toate stofele. ::

Am onoare a în cunoștiința p. t. Onor. public din Caransebeș și împrejurime, în vederea apropiatului sezon de toamnă și iarnă, că țin în depozitul meu, în mare alegere cele mai nouă și mai variate stoffe pentru costume, și stau la dispoziția clientelei mele cu bogate colecții de mustre. Mă nizuiesc continuu a-mi servi solid clienții și a le îmbia numai ce e mai nou.

provocat chiar ciocniri sângeroase între bulgari și sârbi.

Italia amenință.

Roma. — Revista militară „La Preparazion” spune, că în cazul, când Poarta nu-și dă seamă de ceea ce face, Italia va transpune războiul pe marea Egeică.

Noul bey al Tripolisului.

Constantinopol. — Poarta este înștiințată, că Italia va face din Tripolis un beilic.

Titlul de bey al Tripolisului a fost conferit ceichului Asun, care a și luat în primire noua sa funcțiune.

Membrii tribului Zenusi pretind însă acest post pentru ceichul lor. Față de atitudinea agresivă a zenusilor, Italia s'a văzut nevoită să le promită alte privilegii.

Supunerea șefilor de triburi.

Roma. — Agenția Stefani anunță cu datul din Tripolis: Situația continuă a fi favorabilă. După știrile ce sosesc din țară arabii manifestează o atitudine de așteptare. Ieri 500 de cetățeni turci au plecat pe un vas german spre Turcia. Agenția anunță din Ferna: Situația continuă a fi favorabilă. Mulți șefi ai triburilor și notabili au făcut act de supunere amiralului Presbitero.

Războiul sfânt.

Constantinopol. — Ziarele de aici sunt informate, că 10 mii de oameni din tribul Sulespu, care locuiește în Kaza Soeneb (provincia Fessan), sunt în cale spre Tripolis și s'au aliat trupelor turcești din Dsebel. Propaganda șefului tribului Senussi dezvoltată între triburile înrudite prin câștigarea tribului Tibu Fevarik va ridica puterea armată turcească la 150 mii de oameni. Șeikul tribului Senussi, care are deșus la băncile din Egipt aproape un milion de fonți, își va da întreaga avere pe seama războiului sfânt.

Chestia păcii.

Viena. — Cercurile politice primesc foarte sceptic planul de a supune conflictul italo-turc unei conferințe europene, fiindcă nu e speranță, că Italia se va supune deciseilor unei astfel de conferințe.

În chestia anexării Italia e neclintită în atitudinea ei și ea e învoită să trateze numai în chestia despăgubirii și a altor chestiuni, cari n'ar putea fi rezolvite cu atât mai favorabil, cu cât Turcia va grăbi mai mult legarea păcii. De altfel cercurile politice se tem, și de aceea, că conferința va desbata nu numai chestia tripolitană, ci în aceste desbateri ea va aduce deodată cu alte chestii internaționale și chestia cretană.

Bombardarea Meduei.

Roma. — „Corriere della Sera” primește știrile din Scutari, că bombardarea Meduei a deprimat foarte mult cercurile guvernamentale turcești. Scutari așa zicând e aproape izolat de lume. Holera face ravagii înspăimântătoare.

Roma. — „Messagero” scrie: Cinci mii de arabi din ținutul Nerseifanna au făcut act de supunere recunoscând supremația italiană. Mulți dintre șefii triburilor au cerut să li-se permită purtarea de arme, ca să se poată apăra în contra turcilor.

Bengasi ocupat.

Milano. — (Dela coresp. nostru). — „Corriere della Sera” publică un comunicat oficial al ministerului de interne relativ la bătălia dela Bengasi: Trupele au ocupat Bengasi în dimineața zilei de 20 octombrie — după o noapte de frecvente atacuri ale beduinilor. Trupele au lăsat plaja dela Giuliana unde au debarcat în primul moment și se găsesc în jurul orașului Bengasi.

Un ofițer de marină Bianco (care are un frate inginer la căile ferate românești), un subofițer, doi caporali, cinci marinari și 16 soldați sunt morți. Numărul răniților se socotește la vre-o 10. — Pierderile inamicilor se socotesc la nu mai puțin de 200 de oameni.

Cu toate pierderile suferite, moralul se menține ridicat, iar condițiile de sănătate sunt bune.

CORESPONDENȚE

DIN AUSTRIA

SCRISORI DIN VIENA

Remanierea cabinetului de tranziție. — O comisie parlamentară. — Chestia universității italiene.

Zi de zi se schimbă constelațiile politice în parlamentul austriac.

În aceste momente problema remanierii cabinetului predomină toate celelalte preocupări. Obicinuita apucătură, de a numi miniștri noi cu scopul de a crea o majoritate parlamentară capabilă de activitate, e pusă iarăși în aplicare.

Prin numirea unor înalți funcționari cehi se intenționează angajarea cehilor, cercând a-i atrage în partidul guvernamental.

Că va succeda acest plan și întru cât va contribui la consolidarea relațiilor parlamentare, — va arăta viitorul apropiat.

E cert însă, că aceste experimentări, precum și revizuirea regulamentului camerei, tot așa și celelalte planuri ale guvernului și a altor partide, tocmai așa ca și în Ungaria, sunt tot atâtea măsuri provizorie, acceptabile numai în actualul stadiu de tranziție.

Lipsa unui program unitar al guvernului este cea mai mare anomalie ce contribuie fatalmente la tot mereu crescândă disoluție a diferitelor partide parlamentare din Austria. Și toate acestea rezultă din constituția dela 67, neprielnică pentru toate națiunile din monarhie.

Singura posibilitate de a eși din impas este incontestabil înfăptuirea neamănată a autonomiilor naționale.

De oarece însă aceasta deocamdată nu se va întâmpla, nu rămâne alta de făcut, decât a reveni la vechile experimentări, târându-ne și pe mai departe pe calea bătătorită. Acțiunea de descurcarea situației în acest senz s'a pornit de prezidentul reichsratului dr. Sylvester tot așa și a șefilor celorlalte partide în frunte cu prezidentul clubului polon dr. Bilinsky.

Prezidentul dr. Sylvester voiește să scape parlamentul de anarhia, ce îl amenință. Întru ajungerea acestui scop vrea să organizeze o comisie parlamentară compusă din nemți, cehi și poloni, care comisie ar avea menirea să elaboreze un plan de acțiune, pentru a asigura capacitatea de acțiune a parlamentului. În teorie toate partidele își dau concursul pentru realizarea acestor planuri bine intenționate, în practică însă pun bețe în roate prin discursuri șoviniste și prin accentuarea postulatelor naționale, zădărnind orice lucrare pozitivă în Cameră. S'a observat aceasta la desbaterile din Cameră asupra universității italiene, când deputații italieni au avut o ciocnire vehementă cu nemții naționaliști.

Cu toate că faptul în sine e ineditabil, italienilor li-se cuvine o universitate, tocmai așa precum e mai presus de orice îndoială, că fiecare națiune din monarhie are dreptul să pretindă aceasta.

Ministrul de culte contele Stürgk a și recunoscut, că pretenția italienilor e pe deplin justificată și a anunțat spre marea mâhnire a șovinistilor germani și poloni că va satisface cererea italienilor.

Aceste declarații a ministrului Stürgk vor acvira poate pe seama guvernului voturile italie-

nilor, a slavonilor și a rutenilor. Nemții naționaliști și creștin-socialii însă vor păstra cu atât mai vărtos o atitudine rezervată.

Indârjirea nemților — naționaliști se tradează de altfel și din declarații făcute în cameră: Deputatul Wedra, urmașul lui Gessmann a adresat, în plină cameră, ministrului de culte următoarele cuvinte:

„Să știi, că Viena va protesta din răspuțeri, căci nu vom suferi desnaționalizarea Vienei”.

Deputatul Exler contestă dreptul italienilor de a avea o universitate cu motivarea, că 2 și jum. milioane de germani în Ungaria nu au universitatea lor.

Dr. Stransky tinărul ceh, un pseudo-liberal fanatic a mai ținut un discurs agresiv-șovinist, spunând, că din concilianța germanilor italienii nicidecum nu vor avea universitatea lor, oricât s'ar sfărma guvernul Gautsch, influențat de maghiari.

Clubul polon de asemenea cu o motivare nu tocmai potrivită reprobă înfăptuirea universității italiene, așa că, nu se poate ști ce și cum se va realiza acest postulat al italienilor. Tot așa stăm și cu celelalte academii și universități. Considerând aceste împrejurări nu ne vine să credem, că o remaniere oricât de largă a cabinetului va ameliora situația parlamentară din Austria.

DIN BUCOVINA

SCRISORI DIN CERNĂUȚI

Sfințirea internatului meseriașilor și comercianților români din Cernăuți și suburbii.

Ziua de 22 octombrie st. n. este și va rămâne o dată de cea mai mare însemnătate în vieța românilor de pe plaiurile frumoasei Bucovine.

Importanța acesteia crește prin faptul, că odată cu sfințirea zidurilor unei noi cetăți a românismului, în care vom face să se întroneze cel mai curat naționalism, — doborâm barierele unui trecut întunecat cu nenumăratele-i prejudeții, ne creiăm o clasă puternică de mijloc dându-i creștere și cultură românească, ca apoi — după ce ne-am întărit și îmborsărit forțele din și prin vigoarea acestei clase — să intrăm cu mai multe nădejdi de biruință în lupta mare a viitorului. Neamuri dușmane ne împresoară din toate părțile! Săraci și umiliți, cum vom putea rezista atacurilor, ce dușmanii noștri fără zăbavă le îndreaptă în coastele corpului nostru național? Ce vom opune tendinței lor de a ne slăbi, dacă nu ne vom ști strânge rândurile și nu vom căuta să ne întărim pe toate terenele, și mai întâiu pe cel cultural și economic?

Prin creșterea unei tagme consolidate de meseriași și comercianți ne făurim cea mai puternică armă pentru pararea loviturilor dușmanului. Geniile mari ale neamului Iorga, Cuza și alte minți luminate ni-au deschis ochii și ni-au arătat, cari sunt armele puternice ale veacului, pe cari dacă le vom înstăpâni, vom putea răzbi în lupta grea a neamului: cultura și economia națională.

Puțini au înțeles chemarea marilor îndrumători ai neamului, cari și-au pus tot sufletul și inteligența lor uriașă, ca să ne talmăcească glasul vremii și să ne pregătească pentru viitor. Dar dușeros de neînsemnat e numărul acelor, cari urmând chemării au avut tăria sufletească, să pornească o muncă, împreună cu multe greutăți și și mai multe desiluzii, muncă ce o reclamă înfăptuirea oricărei idei mărețe. Foarte puțini au avut curajul să înfrunte prejudețiile trecutului și să se jertfească pe sine viitorului.

Ca aiurea, așa și în Bucovina!

Cine a urmărit puțin istoricul înființării și dezvoltării societății meseriașilor români din Cernăuți și suburbii, știe câte greutăți au avut să întâmpine inițiatorii ei nu numai din partea dușmanilor neamului, ei chiar din partea onora dintre

Numai pe proprietarii mici

din suburbiul Aradului îi poate interesa că în str. Kasza Nr. 3 și 49 avem un depozit bogat de

țevi de beton

acomodate pentru canalizarea ce se află acum în curgere. Prețurile cele mai convenabile.

PEPOLI și ÉBERLEIN

intreprinzător de zidiri betonice.

Telefon Nr. 675.

Litere - Arte - Științe

NU TE CHIEM....

*Nu te chiem să vii la mine,
Știu că nici nu m'ai găsi,
Nici căsuța noastră mică,
Și nici drumul nu l-ai ști.*

*Căci din drumul larg și mare
Cu flori albe 'mpodobit,
S'a ales o potecută,
Florile s'au vestejit....*

Roza Covrig.

Din misterele firei

Telepatia

II.

Cazul curios al lordului Brougham. — Importante cazuri psiho-telegrafice. — Goethe și vederea dela distanță. — Mark Twain și telegrafia mintală.

Continuăm cu publicarea documentelor de telepatie sau telegrafie a iubirei pe cari le posedăm. Cazurile pe cari le vom publica azi, sunt cu atât mai interesante, cu cât ele s'au produs nu în stare de somn, ci în stare de perfectă luciditate a spiritului. Afară de asta ele sunt de natură să producă o senzație deosebită și prin faptul că două din ele s'au întâmplat unor scriitori de reputație universală cum sunt Goethe și Mark Twain.

Vestitul lord Brougham, un însemnat bărbat de stat englez, înșiră în memoriile sale și următorul fapt, întâmplat lui în tinerețe, la 19 decembrie 1799, pe când călătoria în Suedia cu câțiva prieteni:

„Dimineata, pe la 1, noi am sosit la un han cuviincios, unde ne-am hotărît să rămânem noaptea. Eu m'am grăbit întâi să fac o baie caldă și acolo mi s'a întâmplat ceva care m'a uimit atât de mult în cât nu mă pot opri de a povesti aci toată întâmplarea.

„După terminarea liceului, eu și cel mai bun prieten al meu G... am urmat împreună cursurile universitare. Vre-un curs de teologie nu era, dar totuși în preambulările noastre, noi discutam adesea, printre alte grave chestiuni, despre nemurirea sufletului și despre viața de apoi. Această problemă și putința, nu zic ca sufletele să umble, ci ca un mort să apară unui viu, ne preocupa foarte mult, încât într-o zi noi făcurăm nebunia să încheiem o învoială, scrisă cu sângele nostru, în puterea căreia acela dintre noi care va muri cel dintâi să se arate celuilalt, pentruca să împrăștie astfel orice îndoială privitor la viața de apoi.

„După isprăvirea studiilor universitare, G... a plecat în India, unde a căpătat o funcție administrativă. El îmi scria rar de tot de acolo, așa în cât, după puțin, l-am și uitat, cu atât mai mult cu cât familia lui nu prea avea legături în Edimburg și, prin urmare, neauzind despre dânsul mai nimic, prietenia noastră din școală și chiar existența lui aproape se șterseră din amintirea mea.

„Am spus dar că ședeam în baie. Când, odată, întorcându-mi capul spre scaunul pe care mi așezasem hainele înainte de a intra în baie, văd pe G... șezând pe scaun și uitându-se la mine liniștit. Cum am ieșit din baie, nu știu; dar când m'am deșteptat, m'am pomenit rostogolit pe jos. Apariția sau ce va fi fost înfățișarea aceia cu chipul lui G... dispăruse.

„Copiind din carnetul meu, — adaogă lordul Brougham, — povestirea de mai sus — *certissima mortis imago* — trebuie să completez acea întâmplare petrecută acum 60 de ani. Incurând după întoarcerea mea la Edimburg am primit o scrisoare din India, care mă înștiința că prietenul meu G... murise chiar în ziua de 19 decembrie!

I. Jennings, vorbind despre un medium Nelson, care scria într'un chip cu totul automat comunicații spiritiste, povestește următorul fapt într'o scrisoare din 1882 adresată profesorului Barrett:

„Odată inspirația de a scrie cu orice preț i-a venit pe când călătoria cu trenul dela Ramungunge la Calcuta. El rupse o foaie dintr'o carte, o puse pe bancă și, luând un creion, începuse să scrie cu ușurință, într'o poziție în care, dată fiind și mișcarea continuă a trenului, oricine altul n'ar fi putut scrie nimic. Totuși el a primit astfel o lungă comunicație din partea ficei sale, rămasă într'o școală din Anglia.

Comunicația nu cuprinde decât o dare de seamă despre boale și moartea acestei copile, despre împrejurările în cari ele s'au produs și despre persoanele cari au fost de față, adaogând că înainte de a muri ar fi dorit să-și i-a rămas bun dela tatăl ei.

Aceasta a turburat foarte mult pe d. Nelson, căci el nu știa nimic, nici măcar despre boala ficei sale. Sosind acasă foarte îngrijit, el a încredințat ficei sale care era măritată, comunicația despre sora ei Bessie din Anglia, ca s'o păstreze până ce le vor sosi știri prin poșta obișnuită. În urmă s'a aflat că biata copilă murise în adevăr chiar în ziua și tocmai în împrejurările atât de misterios împărțășite d-lui Nelson.

D-rul Liebault povestește următorul caz și mai caracteristic:

„Mă grăbesc să vă scriu despre comunicațiunea de cugetare de care v'am vorbit când am avut onoarea să asistați în Nancy, la ședințele mele ipnotice. Faptul s'a petrecut într'o familie franceză din Noul Orléans, venită pentru câteva zile la la Nancy pentru o afacere comercială. Eu am făcut cunoștință cu această familie, când șeful ei, d. G. îmi aduse pe nepoata sa, d-ra B. ca s'o caut prin mijloace ipnotice, fiind bolnavă de o ușoară anemie și de o tuse nervoasă, căpătată la Koblenz, unde dânsa dedea lecții într'un pension. Nu mi-a fost greu s'o pui în stare de somnambulism, așa încât în două ședințe ea a fost vindecată. Văzându-o în stare de somnambulism familia G. precum și d-ra B. s'au încredințat că dânsa lesne poate să devină medium spiritist, dupăcum era de altfel și d-na G.

Această d-ră a început dar, prin mijlocirea scrisului, să evoce spirite, în ființa cărora ea credea cu convingere, așa încât după două luni a ajuns să fie un însemnat medium scriitor.

„Am văzut-o cu ochii mei cum scria cu iuteală pagini întregi, pe cari le numea scrisori, toate în termeni aleși, fără nici o ștersătură și în același timp vorbea cu persoanele cari o încujurau. Și lucru ciudat: ea nu avea conștiință de ceea ce scria. De aceea, mereu zicea: este învederat că nu eu scriu, ci un spirit care-mi conduce mâna.

„Intr'o zi — aceasta s'a întâmplat, cred eu, la 7 februarie 1868 — pe la 8 dimineata, tocmai când trebuia să dejuneze, ea simți o trebuință, o putere, care o silia să scrie și se duse numai decât la marele său caiet, în care a tras cu creionul, într'un mod grăbit, câte-va slove nedescifrabile.

Pe paginile următoare ea a scris din nou aceleași slove și în fine, după ce s'a mai liniștit, s'a putut afla, că o persoană, numită Margareta, o înștiința, că a murit. S'a bănuț numai de cât că a murit o amică a ei Margareta, care era profesoară la Koblenz, în același pension cu d-ra B. Familia G. împreună cu d-ra G. au venit la mine și ne-am hotărît să verificăm chiar și în aceea zi dacă d-ra Margareta a murit sau nu în aceea zi.

„Peste câte-va zile, o scrisoare din Koblenz anunță, că d-ra Margareta murise în adevăr la 7 februarie, ora 8 dimineata.

Marele Goethe povestește în cartea XI-a din memoriile sale următorul fapt pozitiv din viața sa. După ce părăsește ca student Strasburgul și pe iubita Frederica, el spune:

„Călăriam pe poteca ce duce spre Drusenheim, și deodată mă cuprinde un presimțământ din cele mai ciudate. Anume mă văzui, nu prin ochii trupului, ci prin ochii spiritului, pe mine însumi, venind înapoi spre mine cu niște haine, de cari nu purtasem niciodată, de-o culoare sură-vânăță și cu ceva aur. Dintată ce m'am scuturat din acest vis, imaginea a dispărut.

„Ceeace e ciudat, este că peste opt ani, în

meseriașii români, cari, crescuți în mediu străin, atrași și orbiți de flamura roșie a socialismului internațional, nu puteau pricepe rostul unei societăți a meseriașilor „români“, dupăce ani îndelungați îi încălzise la sânul ei de mamă „iubitoare“ societatea muncitorilor internaționali, în comunitatea cărora, se vede, că se simțiau prea bine meseriașii noștri.

Cu ideea de a strânge pe toți meseriașii români din Cernăuți și suburbii într'un singur mănunchiu, de a-i organiza într'o societate națională și a-i scăpa astfel din ghiarele socialismului internațional, se ocupaseră deja mai de mult factorii însemnați ai vieții românești din Bucovina, fără a ajunge însă la rezultatul dorit. Străduințele de totîregretatului profesor univ. dr. Vasile Găina, apoi ale domnilor dr. I. G. Sbierea prof. univ., Modest cavalier de Grigorcea, Dimitrie Cărbune, astăzi profesor în Suceava și ale altora mult timp păreau încercări zadarnice.

Ideia măreață a fost însă în curând îmbrățișată cu toată căldura de d. Alexandru Ursu, bănățean de origine și naționalist înflăcărat. Atelierul de frizerie al dlui A. Ursu a devenit în scurt timp centrul de acțiune al aderentilor societății. Aici se adunau tovarășii de idei la orele târzii ale nopții, făurind la planuri, scriind apeluri și trimițând manifeste în toate părțile. Munca depusă de d. Ursu și de soții d-sale, puținii la număr dar încălziti și entuziasmați de ideea frumoasă, n'a întârziat să-și aducă roadele cuvenite, cu toate că la început era privită din toate părțile cu indiferență și neîncredere.

La 9 iunie st. n. 1907 se întrunesc peste 200 de meseriași și mai mulți intelectuali români în sala societății de cântări „Armonia“ și după mai multe vorbiri și discuții însuflețite se constituie „Societatea meseriașilor români din Cernăuți și suburbii“.

Asupra înființării acestei societăți, de o valoare netăgăduită în lupta pentru existență a neamului nostru din Bucovina, voi reveni într'un articol următor. Dacă inzist așa de mult asupra acestei chestiuni e, că doresc să ilustrez printr'un caz tipic situația grea, ce li-se creiază la noi tuturor acelorora, cari îndrăznesc să inițieze astfel de lucruri, „primejdioase pentru ordinea existentă“, ca: societăți românești, organizarea unei tagme de oameni, de ex. a învățătorimii ș. a. Dar despre acestea altădată.

Puse odată bazele societății noastre, s'a observat că la noua clădire ne lipsește tocmai aceea, de ce avem mai mare nevoie; ne lipsesc meseriașii cu cunoștințele trebuincioase și cu pregătirea reclamată de timpul modern. Dar cum și unde să ne creștem elementele corespunzătoare! Problema aceasta a preocupat pe toți oamenii, cari aveau la inimă soarta societății meseriașilor români, dela înființarea ei până în ziua de astăzi. Stăruințele de a inactiva un curs cu limba de propunere românească și cu profesori români s'au terminat cu un eșec dureros din cauza indolenței publicului deoarece nu s'a putut recruta numărul trebuincios de ascultători pentru înființarea unui astfel de curs. La intervenirea neobositului director al școlii de lemnărit din Câmpulung, d. Ilie Vesloveschi, românii bucovineni câștigă dela forurile competente din România favorul, de a trimite mai mulți băieți la școala de arte și meserii din Iași, mai târziu și la cea din București, în condițiuni excepționale, fiindcă băieții cari să întrunească condițiile cerute de lege nu se prea aflau pe pământul Bucovinei.

Acestea și altele nenumărate sunt greutățile, ce le-au întâmpinat conducătorii societății în munca zeloasă de a crește o clasă cultă și puternică de meseriași români. Dintru început s'au concentrat toate năzuințele în direcția de a clădi un internat corespunzător în toate privințele, în care să se crească românește viitoarele generații de meseriași și comercianți. Interesul pentru cauza aceasta mare devine din ce în ce mai mare și în scurt timp se preface în preocuparea de căpetenie a societății pentru cultura și literatura poporului român din Bucovina.

Pe intravilanul cedat de societatea pentru cultură se înalță falnic palatul cu două etaje, în care se vor făuri plugurile de aur ale unui viitor mai bun.

Corresp.

această haină, în care mă văzusem atunci, și pe care acum am îmbrăcat-o, nu prin alegere, ci prin întâmplare, eu am călătorit în adevăr înapoi, pe aceeaș potecă, spre a mai vedea odată pe Frederica“.

Mark Twain, în sfârșit, povestește în volumul său „Isprăvile lui Tom Sawyer detectiv“ următoarea caracteristică întâmplare personală:

„Acum câțiva duceam o campanie politică împreună cu domnul Georges W. Cahle. La Montreal ni se face cinstea unei mari primiri oficiale, care a început la orele 2 după amiază în salonul încăpător al hotelului Windsor. Domnul Cahle și eu steteam la un capăt al salonului; domniile și doamnele intrau prin cealaltă parte, străbăteau salonul prin stânga, ne strângeam mâna strecurându-se câte-va vorbe, apoi se pierdeau în mulțime.“

„Fără să mă laud, pot să spun, că am o vedere foarte pătrunzătoare; deodată în mijlocul valului de străini, cari se îngrămădiau la intrare, recunosc o figură ce-mi era obișnuită și-mi zic în mine, cu o mirare amestecată cu satisfacție: „Uite d-ra R***; uitaseam că e canadiană!“

Odinioară dansa fusese una din marile mele prietene, la Carson, oraș în Nevada; de douăzeci de ani am pierdut-o din vedere și n'am mai auzit vorbindu-se de dansa; nici nu mă mai gândeam la ea; de altfel, nimic n'o putea aminti memoriei mele și dispăruse cu desăvârșire din gândul meu. Cu toate acestea, am recunoscut-o numai decât și am văzut-o atât de bine încât am putut distinge chiar câteva amănunte ale toaletei sale; mi-le-am notat chiar atât de bine încât ele mi-au rămas să-pate adânc în amintire.

„Eram nerăbdător s'o văd apropiindu-se. Schimbând mereu străngeri de mână, o urmăream cu coada ochiului, îi admiram silueta printre mulțimea ce străbătea încet celalalt capăt al salonului, apoi, am văzut-o desprinzându-se ca să vie acolo unde eram noi; mișcarea aceasta îmi îngădui s'o văd drept în față.“

Când am pierdut-o din vedere, dansa era la vreo 15 metri depărtare de mine. Apoi a dispărut.

„Seara, când am intrat în sala de cetire, cineva îmi spune:

— Vino în sala de așteptare; acolo este un prieten, care vrea să te vadă; nu-i vei fi prezentat; trebuie să-l recunoști singur, dacă vei putea.“

„E d-ra R***, îmi zic, îmi va fi ușor s-o recunosc...“

„Erau aproape zece doamne acolo. În mijlocul lor se afla d-na R***, după cum mă așteptam. Era îmbrăcată tocmai cum o văzusem după amiază.“

„Mă duc drept la ea, o salut și zicându-i pe nume, îi spun:

„V'am recunoscut, cum ați intrat azi, în sala de recepție.“

„Păru mirată și-mi răspuse:

— Dar, n'am fost la acea recepție; de-abea acum am sosit dela Québec, nu e nici un cias de când sunt în oraș.“

„Am rămas uimit la rândul meu și i-am explicat:

— Ce vreți? Vă dau cuvântul de onoare, că ceea ce vă spun este exact; v'am văzut la recepție, îmbrăcată tocmai cum sunteți acum. Când mi-s'a spus, acum câteva clipe, că am să vă găsesc aici un prieten, numai decât m'am gândit la d-voastră, fiindcă vă văzusem în timpul zilei.“

„E fapt ce nu se poate tăgădui: ea nu fusese nici la recepție, nici în apropierea salonului, și cu toate acestea, am văzut foarte limpede și fără să greșesc. Aș putea să jur pe capul meu. Cum se poate explica aceasta?“

„Nu mă gândeam la dansa în clipa aceea, după cum nu mă gândisem de atâția ani. De sigur însă, că dansa se gândise la mine.“

„Amintirea ei sburasă poate până la mine, aducându-mi aceasta limpede și drăgălașe viziune a ființei sale. Cred mai de grabă în ipoteza aceasta.“

E singurul caz, când m'am aflat în fața unei halucinațiuni“.

INFORMAȚIUNI

Arad, 24 octomvrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță o neînsemnată schimbare în temperatură și la vest, probabil ploi.

Prognostic telegrafic: vreme moderată, pe alocurea ploi.

Temperatura la amiazi a fost de 13° Celsius.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klg.)

Grâu pe octomvre	Cor.	11'90
Grâu pe aprilie 1912		12'13
Secară pe octomvre		10'73
Secară pe aprilie		10'55
Cucuruz pe maiu 1912		8'63
Ovăș pe octomvre		9'44
Ovăș pe aprilie 1912		9'54

Francisc Liszt.

Cine n'a auzit de acest ilustru muzicant, care cu puterea genului său a reformat integral sistem muzical al veacului său, inaugurând un curent sănătos, puternic, cu o tehnică extraordinară de bogată și motive de o varietate fără margini.

Săptămâna aceasta serbează cu deosebită splendoare, societatea maghiară, aniversarea centenară a nașterii, fiului ei celebru, care originar din Ungaria, totuși, nimbul Weimarului lui Goethe l-a ridicat prin personalitatea sa.

Acest muzicant marcant, care prin personalitatea lui puternică a cucerit și stăpânit curtea principelui regent Carol Alexandru din Weimar, dând direcție nouă muzicii universale, ce până atunci se sbătea neputincioasă între formele înguste și adeseori primitive, fixate de muzicianii secolului XV și XVI, este fără exagerare cel mai universal geniu muzical al tuturor veacurilor.

Dar nu numai atât. Francisc Liszt a fost mai mult decât un muzicant genial, a fost poet, a fost scriitor și maestru cuvântului. A fost cuceritor de inimă cu arta sa sublimă, cu individualitatea drăgălașă, cu spiritul și înțelegerea sa atitudine de om de salon. Deși un simplu capelmaistru la curtea princiară din Weimar, avea o influență hotărâtoare asupra întregii societăți care i-se prostorne, câștigată de puterea sugestivă a eului său!

Mai mare a fost însă, în muzică. Cu abateri dela muzicanții de până atunci, a inaugurat un curent nou, de curat romanticism, în muzică. În arta lui nu sunt numai sentimente. El pretinde că muzica este numai o tehnică, prin care noțiunile să câștige un înțeles mai adânc. Crede și susține cu adâncă convingere, că abia atunci e adevărată arta, când are un conținut, o idee.

Și această teorie curajoasă, deși greșită în parte, îl ajută, să deschidă orizonturi noi pe terenul muzical, întemeind o școală puternică în care și-a creat o uriașă pleiadă de susținători ai acestui curent, ce în evoluția sa a format muzica modernă de azi.

Dacă nici nu a fost scutit de greșeli Liszt, meritul lui de reformator al muzicii moderne, alături de protejatul și ginerele său celebru Richard Wagner și Berlioz, e incontestabil.

N'avem pretenția să ne rostim prin aceste șire asupra activității lui prodigioase, nici să-i aducem laude. Dacă ne facem datoria de cronicari, aducând câteva cuvinte de recunoștință și omagiu unui geniu pentru opera sa uriașă, prin care a dat un nou avânt, și o direcție mai reală dezvoltării muzicii instrumentale. I-se cuvenia atâtea, ca părintelui muzicii moderne; ca acelui muzicant, care a avut puterea să înfrunte prejudecii seculare și să propage un nou creșterea al muzicii instrumentale, ce azi după o sută de ani dela nașterea lui, a ajuns la o perfecțiune uimitoare.

Meritul cel mai mare al acestei celebrități muzicale este, că a dat conținut, a introdus acțiune în muzică și a greșit într'atâta numai, că a cercat el însuși să dea material fantaziei auditorului, deși interpretarea diferitelor expresii muzicale variază dela om la om, înțelegându-le fiecare, conform concepțiilor și împrejurărilor vieții lui individuale.

Faptul acesta însă, nicidecât nu-i va întuneca meritele ce și le-a câștigat într'u reformarea muzicii, căci ori-cât ar fi greșit, el a fost totuși acela, care a descoperit interpretări noi, expresii mai concrete și mai sincere și a introdus motive originale. St.

Congregația comitatului Hunedoarei. Vineri, în 27 oct. c. se ține congregația comitatului Hunedoarei, în Deva. Fiind la ordinea zilei lucruri de interes pentru români, d. dr. Aur. Vlad roagă pe membrii români ai congregației să ia parte cu toții la adunare.

Înainte de adunare, la orele 7 și jum. va fi în casina română o consfătuire a membrilor români.

Din Cluj. Membrii marcantă ai vieții sociale românești din Cluj dau din nou prilej publicului străin — să rădă de noi. D-ului dr. Elie Dăianu protopop și dr. A. Isac avocat s'au pus să se clarifice împrumutat în cea mai șovinistă fițuică ungurească în „Ujság“, cel cu „turnul de veghe.“ Regretăm adânc această stare de lucruri și așteptăm ivirea unei opinii publice, care să n'o mai tolereze.

— Tinerimea universitară română așteaptă cu dor seria conferențelor, despre cari s'a vorbit într'un alt număr al ziarului nostru și la cari conferențe — așa se zice — vor fi invitați cei mai distinși scriitori ai noștri.

— Tot din Cluj primim știrea, că societatea de lectură a studenților „Egyetemi kör“ a abonat și foile românești „Românul“, „Tribuna“, „Foaia poporului“ și „Luceafărul“.

E oare vr'un semn de îndreptare ori vreo apucătură? Timeo Danaos.

O rugare. Comuna Sânmărghita din comit. Solnoc-Doboca numără la 1000 de suflete — români gr-cat. și aproape la 400 suflete — maghiari reformați. Poporul nostru credincios, încă din anul trecut a ridicat aici o școală de model după recerintele legii și a timpului modern și a propus-o cu mobilierul și revizitele recerute de lege. Bani mulți, trudă mare și muncă grea a costat această clădire.

Poporul le-a dat și le-a împlinit toate cu mare bunăvoință și cu multă plăcere, ca să aibă și el o „școală domnească“, ținând ca o mână, că vor căpăta ajutorul de stat pentru întregirea plății învățătorești; însă rugarea aceea a fost respinsă — cum zice înalta rezoluțiune ministerială, pentru interese de stat mai înalte și pentru că aici mai este și o școală de stat în care de procent funcționează 2 învățători.

La vestea asta — poporul a rămas consternat cu impresiunea de durere ce o are ostașul în momentul când aude signalul de bătaie prin buibutura de tun îndatinată, și dacă acest popor ar fi putut pune mâna pe o „biblie“ — atâtea ar fi răsfoit prin cartea cea sfântă, până când ar fi dat de locul unde se zice: „Vedeți voi toți, cari treceți pe cale de mai este durere ca durerea mea.“ Poporul nu poate plăti învățătorul în mai mult decât 600 coroane și legea cere 1000 de coroane și cvincvenalele recerute.

Ca să putem scăpa școala asta de perire — alt leac nu este, decât crearea unui fond bisericesc cultural, care să ajungă cu timpul baremi la capitalul de 6000 cor. M'am determinat dar să iau inițiativa la înființarea unui atare fond sub ochii și sub controla Venerabilului Ordinariat gr-cat. de Gherla.

Apelez dar la bunăvoința și la generositatea sufletelor nobile cu rugarea de a contribui cât de puțin la înființarea atărui fond.

Ajutoarele să se trimită la adresa subscriului și se vor cvita cu mulțumită pe calea publicității în veterana noastră foaie: „Gazeta Transilvaniei“.

Hei! hei omule!!... îmi zice mie, nu Zarathustra... ci inima mea: „Măi omule! da ce faci, ce vrei...?!“ Nu știi tu, că atari rugări se lovesc tot cam de ușor închise?!... și cu tot dreptul, pentru că, tot omul singuratic și cu familie își are greutățile vieții sale, de dat și de ajutorat în sute de părți. Școale de ajutorat nu sunt peste tot locul?!?! Și de ce să-ți ajute școala ta și pe a lor să o lase uitată?!?! Ai nebunit bătrânule?!?!... Și-am răspuns i-nimele mele: „Așa e cum zici tu; dar omul ajuns la desperare nu se mai uită unde calcă și cum calcă... trece orbește peste regulile buneicuviniții... și calcă peste orice formalități de etichetă, numai ca să aște undeva mângăiere. Bunul Dumnezeu să ne binecuvinte acest pas și să ne trimită în cale și nouă pe cutare... Stroescu. „Dixi et salvavi animam meam“.

Sânmărghita, 1911, (ctul Szolnok-Doboka).

În numele comitetului parohial :

Gregoriu Dragoș,
preot gr-cat.

„Reuniunea învățătorilor dela școalele confes. gr. or. române din protopopiatele aradane I—VII“. Bazați pe dispozițiunile statutelor reuniunii noastre și pe concluzul XIV. din conferința trecută, convocăm conferința I. din adm. c. pe mercuri în 25 octombrie (7 noiembrie) a. c. la școala noastră confesională din comuna Bătania.

Programul: La 8 și jum. ore a. m. participare la chemarea duhului sfânt. Deschiderea conferinței. Ascultarea prelegerei ordinare în școala condusă de inv. *Mihailu Nicoară*. Constatarea prezențelor. Sărbătorirea învățătorului pensionat *Grigorie Roșu*, din prilejul alegerii sale de membru onorabil al reuniunii. „Părți alese din gramatică“, prelegere de *Avram Sădeanu*, prof. preparandial. Dizertațiuni oficiale, lucrate de *Muciu Popescu* și *Uroș Pinteș*; precum și alte dizertațiuni ce vor fi înaintate președintelui cu 3 zile înainte. Aprecierea prelegerilor și dizertațiilor ascultate. Raportul biroului. Incasarea taxelor. Propuneri și interpelări. Fixarea locului și timpului pentru viitoarea conferință, precum și sortarea prelegătorilor oficiali. Inchiderea conferinței. *Arad*, la 10,23 oct. *Ioan Vancu*, președ. *Georgiu Popoviciu*, notar.

Cutremur de pământ în Macedonia. În partea sudică a Macedoniei s'a simțit ieri un puternic cutremur de pământ. Stațiunea telegrafică și pereții mai multor clădiri din Krons-köj s'a dărâmat. Locuitorii au fost cuprinși de o panică foarte mare. N'a pierit nici un om.

Revoluția din Persia. Ziarele din Petersburg scriu, că exșahul Mohamed Ali a sosit în Taschkend și a rugat pe guvernatorul militar de acolo să-l ia sub scutul lui.

Mohamed Ali lipsit de bani, până chiar și de îmbrăcăminte a cerut guvernatorului să raporteze țarului despre starea lui și să-l roage, ca să-i dea voie de a se reîntoarce la Odessa.

Societate I. Mieu Clain a teologilor din Blaj — în 22 oct. 1911 s'a constituit în modul următor: Președinte: P. Groza teolog an. IV, vicepreședinte: I. Crișian teol. an. III, secretar: I. Bejan teol. an. IV, notar: I. Oltean teol. an. I, bibliotecar: Vas. Cerghizan teol. an. II, vice-bibliotecar: Alex. Precup teol. an. I, arhivar: I. Crăciunean teol. an. III, econom: N. Nicoară teol. an. III, econ. II: Ionel Câmpăian teol. an. I, cassar: E. Tatar teol. an. III, controlor: B. Bozdog teol. an. II. Iar în comisia literară următorii: E. Cosma teol. an. IV, Leonu Fărnașevan teol. an. IV, G. Ivan teol. an. III, L. Oprea teol. an. III, R. Moldovan teol. an. II, S. Câmpăian teol. an. II, I. Modrigan teol. an. I și I. Pop teol. an. I.

Conducătorul corului și al orchestrei a fost ales cu aclamațiune: *Ionuț Bacău* teolog an. IV. „Rap“.

Dragostea arhiducelui Carol Ferdinand. Cazul lui Leopold Wölfling se repetă în familia regală. Arhiducele Carol Ferdinand, fratele cel mai mic al clironomului nostru renunță la rangul său de arhiduce, ca să poată lua în căsătorie o fată dragă-lasă din pătura disconsideratei „burghezimi“.

Ce să-i faci, sentimentul e mai puternic decât acele convenții seci, cari apasă cu greutate zdrobitoare casele domnitoare. Tot mai mult se conving și membrii dinastiilor de desertăciunea acestei izolări aristocratice, prea puțin motivate și iată chiar în dinastia noastră se ivește al doilea caz, când bărbatul renunță la onoruri și titluri fără rost pentru a urma legea firei, pentru a da ascultare sentimentului omenesc de a-și alege soție după placul său.

Fata, care a reușit să câștige inima arhiducelui este fiica unui profesor, *Albertina Zuber*. Insuș Majestatea Sa și-a dat învoirea la această căsătorie și cu prea înalta lui aprobare, *arhiducele-burghez* va purta pronumele Burg în viață ca simplu cetățean. Majestatea Sa i-a asigurat tot cu prilejul acesta și un apanaj de 40,000 cor. fostului arhiduce.

Albertina Zuber e o frumusețe extra-

ordinară și e prea explicabil, că arhiducele, care e comandantul pieței din Praga, a renunțat la mărețul titlu de Alteță pentru fericirea ce îl așteaptă în brațele adoratei sale *Albertina*, mai frumoasă, decât toate complimentele stupide ale măgulitorilor cu șira spinărei flexibilă.

Cercul Galilei și studenții români. Societatea studenților universitari maghiari din Budapesta numită „Cercul Galilei“, o secție a societății francmazonilor și a liberucetătorilor maghiari, a invitat studențimea română din Budapesta să țină conferințe în cercul lor despre chestiunea naționalităților.

Poșta jăfuită. Se anunță din Salonic, că tâlharii au atacat și jăfuit poșta ce mergea dela Monastir spre Scutari.

Tâlharii au furat 30.000 funți. Paza poștei a fost ucisă.

Convocare. Despărțământul Făgăraș aparținător reuniunii învățătorilor din arhidieceza gr.-cat. în senzul § 21. din statute își va ținea adunarea de toamnă la 8 noiembrie st. n. c. în Șercaia, la care avem onoare a vă invita P. T. membrii fondatori și ordinari precum și pe toți binevoitorii școlari.

Program: 1. Invocarea spiritului sfânt la orele 8 a. m. 2. Lecții practice cu elevii școlii locale: a) Desvoltarea literii „l“ după metoda fonomică prin d. *Gheorghe Codrea* director școlar de stat; b) Despre „Catastru“ prin învățătorul local *Gruia Novac*. 3. Deschiderea ședinței. 4. Alegerea comisiunilor pentru aprecierea lecțiilor practice și a dizertațiilor precum și pentru înscrierea de membrii noi. 5. Citirea dizertației: „Cooperativele școlare“ prelucrată de învățătorul *Ioan Cocîșiu*. 6. Citirea dizertației cu titlul: a) „Arta în istorisire“, prelucrată de inv. *Ioan Rozor*; b) *Monografia com. Șercaia*, de G. Novac. 7. Citirea procesului verbal luat în adunarea de primăvară. 8. Raportul biroului, bibliotecarului și casierului. 9. Raportul comisiunilor exmisse sub p. 4. 10. Afaceri curente, propuneri. 11. Statorirea locului pentru adunarea de primăvară și designarea disertanților. 12. Alegerea biroului pe un period nou. 13. Alegerea alor doi membrii verificători. 14. Inchiderea ședinței.

Văd, la 21 octombrie n. 1911.

Octavian Pop, președinte. *Ioan Cocîșiu*, notar.

Succesul unui savant român. Cetim în „V. N.“: D-nul prof. dr. *Babeș*, savantul director al institutului de patologie și bacteriologie, a luat parte la congresul internațional de patologie din Turin. D-sa a ținut o conferință foarte mult aplaudată, asupra pelagrei și aprobată de distinși profesori italieni *Peroncito*, *Volpino*, *Durek*, *Menfredi*, etc. La banchetul dat la sfârșitul congresului, de prof. *Babeș* a fost de asemenea mult aclamat. La serbarea dată în onoarea congresului de guvernul italian, la intrarea sa în sală, d. prof. *Babeș* a fost întâmpinat de muzica militară cu imnul românesc.

Mai ales concluziile asupra pelagrei au fost acceptate în unanimitate și anume că pelagra se produce mai cu seamă pe un teren pregătit prin mizerie, prin boale congenitale, malarie, sifilis și e în legătură cu alimentația aproape exclusivă cu porumb: cu cât porumbul e mai stricat, cu atât devine mai pelagrogen.

Nou secretar episcopesc. P. S. Sa episcopul dr. *Vasile Hossu* a numit de secretar episcopesc pe dr. *Iuliu Hossu*, încredințându-i totodată și oficiul de notar consistorial și de defensor al cauzelor matrimoniale.

Epopea lui D'Annunzio. Numărul de duminică al ziarului *Corriere della Sera* publică o poezie epică scrisă de D'Annunzio. Poezia poartă titlul: „Cântecul sângelui“. Poetul glorifică în această poezie flota genueză, care sub Derna a cucerit Tripolisul.

Legatul Mateiu Mocanu. Duminică, la 15 octombrie n. 1911, s'a celebrat în biserica catedrală din Sibiu, prin protopresbiterul militar *Pavel Boldea* și în prezența coloniei bănațenilor din Sibiu, cununia religioasă a d-lui *Coriolan I. Buracu*, candidat de preoteie din Prigor (com. Caraș-Severin), cu d-soara *Mărioara Mocanu* din Cernatul Săcelelor. Nașul tinerei părechi, d. *Ghiță Ghimbășanu*, fabricant de cașcaval și brânzeturi în Azuga (România), cum și mama miresei, din acest

fericit incident, au pus la mâna d-lui *Vic. Tordășianu*, președintele „Reuniunii meseriașilor români din Sibiu“, primul cor. 60, iar doamna *Mocanu* cor. 40, sau în total cor. 100, drept temei la legatul care să poarte numele fericitului în Domnul *Mateiu Mocanu*, decedat la 21 septembrie 1899 în Cernat. Scopul legatului este ajutorarea copiilor săraci, dar sărguincioși din Cernatul Săcelelor, cari se vor aplica la meserii. Acesta este al 3-lea legat al „fondului episcopului *Nic. Popea* pentru masa învățăcelor meseriași“ al numitei Reuniuni. El se va administra după normele stabilite la celelalte legate și va spori cu darurile rudeniilor și prietenilor familiilor întemeietorilor legatului, din danii, a credincioșilor din Cernat etc.

Al 190-lea. Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare sibieni“ a plătit ajutorul statutar după răposatul membru *Paraschiva Tălmăcean*, soție de econom. Acesta formează cazul al 190-lea de moarte în sinul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiu“.

Insularul. În timpul unei mese întinse, la un pahar de vin, începură să vorbească prietenii despre câte în lună și în soare.

Pomeniseră de un țaran care n'a văzut drumul de fer, de-un mahalagi, care n'a fost prin centrul orașului, unde trăia, etc...

— Asta nu-i nimic, zise aviatorul *Cams!* Am să vă spun ceva adevărat. Am cunoscut pe locuitorul unei insule mici, care nu văzuse marea.

Toți începură să-l iee în răs.

— Idiotule, izbucniră în cor. Cum vrei tu ca locuitorul unei insule așa de mici să nu vadă apa sărată.

Dar *Cams* continuă fără să se uite la ei.

— Era orb de naștere, cum am aflat mai târziu.

La „Reuniunea română agricolă sibiliană“ au fost primiți următorii membri ordinari: *Ioan Hanzu*, polițai și *Ioan Dancu* mare proprietar, ambii din Săcel, *Nicolae Răchitan*, capelan în Galeș, *Andrei Bărsănuș*, președintele „Asociațiunii“, *Ioan Lasiță*, primar, *Avram Savu*, *Longin Bucur*, învățător *Ioan Lasiță*, paroh și *Nicolae Henegaru* comerciant, toți din Lančrăm, *Nicolae Todor*, vice-notar în Orlat, *Romul Vintilă*, econom în Sibiu.

Teatrul Apollo. Măne (mercuri), teatrul Apollo va prezenta următorul program:

1. *Gulnara* (dramă senzațională, de pe vremea războiului greco-turc). — 2. *Manevre militare italiene* (mare atracție militară). — 3. *Sticla cu medicamente* (dramă americană). — 4. *Grupul Burtheau* (tablou foarte atractiv). — 5. *Patru întâmplări din viață* (dramă). — 6. *Curtezanul păcălit* (amuzant). — 7. *Ispitirea sfintului Antoniu* (legendă. 500 m. Tablou admirabil). — 8. *Pali hipnotizează* (amuzant).

Reprezentațiile se încep la orele 5 și jum., 7 și 8 și jum. seara.

Prețurile de intrare: 1 cor., 80 fil., 60 fil., 40 fil. și 20 fil. — Orchestră proprie.

INDUSTRIE—COMERȚ

Reflexii

la articolul „Menirea unei librării“

Mult stimate d-le *Goldiș!*

În numărul 222 al ziarului „Românul“, pe pagina 9, domnul *Radu Barcianu* scriind despre menirea unei librării, își permite câteva reflexii la adresa librarilor români de pretutindeni, neexacte și răutăcioase. În interesul adevărului, ca publicul să nu rămână cu ideea falsă din articolul dlui *Barcianu* despre librăriile românești, vă rog să dați loc următoarelor rânduri, scrise numai și numai de dragul dreptății.

...Și ca publicul să vadă mai bine pentru ce simt din parte-mi nevoia acestor rânduri, reproduc pasagiul vinovat din articolul d-lui *Barcianu*. Iată-l:

„Dacă am arunca o privire asupra activității librarilor și librăriilor românești de pretutindeni, am observa imediat că toată activitatea lor se restrânge la niște speculații comerciale, de multe ori de caracter aproape jidovesc, am observa că, absolut nici o librărie românească nu stă la înălțimea chemării ei, ci toate se mărginesc la o îngustă activitate negustorească, adeseori de un caracter contrar chiar și principiilor comerciale. Din toată manipularea lor se vede lăcomia librărilor de-ași servi absolut numai interesele

sale proprii, păgubind uneori prin aceasta interesul obștesc. La *nici un librar român nu se observă un interes cultural*, nu vezi la *nici unul* că ar nutri în pieptul său *sentimente mai nobile*, că ar avea *interes pentru propagarea unei lecturi sănătoase în public*, din contră, pentru a-și servi cât mai bine interesele proprii, *nu se sfllesc a pune în vânzare cărți cu un conținut detestabil și cu o execuție tehnică nulă*, păgubind astfel și literatura și industria noastră.

Nu-mi exprim indignarea față de un domn, care știe serie în acest ton, ci pun în fața aserțiunilor d-lui șubrede și răutăcioase, adevărul. Și nu pentru domnul Barcianu scriu rândurile acestea, căci nu voiesc de loc să mă pun cu dlui la discuție, câtă vreme am alte lucruri mai cumiți de isprăvit.

Domnul Barcianu de altcum a mai scris câteva articole pe tema aceasta și în „Tribuna” și întotdeauna și-a permis câteva pișcături la adresa librărilor românești peste tot. Niciodată însă, se vede, că n'a fost atât de rău dispus, ca tocmai când a scris articolul recent. Căci nu-mi închipuiesc, cu mintea rece și sine ira et studio să poți scrie așa. Admit să caracterizez în astfel de rânduri pe unele librării, a căror activitate se restrânge într'adevăr numai la niște speculații comerciale, dar ca să scrii despre librăriile românești de pretutindeni în acest ton, aceasta e cel puțin lipsă de bun simț, dacă nu de cea mai vinovată răutate.

Despre librăriile românești, *Socec, Sfetea*, apoi despre casele de editură „*Minerva*” și „*Neamul Românesc*”, — afară de d. Barcianu cine mai zice, că se mărginesc la „o îngustă activitate negustorească, adeseori de un caracter contrar și principiilor comerciale?” Aceste librării au incontestabile merite pentru răspândirea scrisului românesc și dacă în România din ură politică nemotivată se află oameni, cari de pildă nici nu iau notă de cărțile ieșite în editura „*Neamului Românesc*”, care numai „*speculații comerciale*” nu face, apoi noi de dincoaci, cari căutăm *procul negotiis*, nu avem drept la astfel de acuze.

Această editură de pildă, cu toate că e societate pe acții, dividendă nu o dă în parale, ci iarăș în cărți, și paremise, că aceasta se dispune, chiar în statutele ei.

În faptul acesta, pe care d. Barcianu, dacă îl cunoștea, de sigur îl releva ca o excepțiune, eu nu văd „*speculații comerciale de caracter jidovesc*” ci chiar „*interes cultural*” și „*sentimente mai nobile*”.

Întreb totodată ce cărți „*cu un conținut detestabil și cu o execuție tehnică nulă*” au pus aceste edituri în vânzare.

Minerva doar a edat numai lucruri pe ales și într'o execuție tehnică dacă nu frumoasă, acceptabilă, și a făcut tocmai aceea, ce d. Barcianu afirmă, că nu s'a făcut la noi, a edat ediții populare din scrierile autorilor noștri clasici, îngrijite de oameni între orice împrejurări cu mai multă competență și cu mai mult simț bun în ale literaturii ca autorul articolului „*Menirea unei librării*”. Sau poate nu e destul de ieftin volumul de peste 300 pagini alui Creangă în editura *Minervii*? Îl vrei mai ieftin? Îl afli. N'ai decât să recurgi la altă librărie, care îți pune la dispoziție părți alese din el pentru 30 bani numai.

Dacă d. Barcianu înainte de a prinde condeiul în mână, hotărînduse să scrie, nu ca să-i vezi numele în gazetă, ci pentru că simția nevoia de a scrie, sunt sigur, că ar fi scris și dacă nu lucruri mai cumiți, dar la orice întâmplare mai cumpenite și mai drepte...

Nici aserțiunea aceasta a d-lui n'are prin urmare nici un temeiul serios și cumpănit.

Dar poate d. Barcianu cu toate că vorbește „*de librăriile românești de pretutindeni*”, prin o neexplicabilă întorsătură a gândirii ar afirma, că s'a gândit la scrierea articolului numai la librăriile, cari desfac cărți, fără și să editeze. Apoi nici în cazul acesta nu este îndreptățit a vorbi de „*lăcomia librarului, de a-și servi absolut numai interesele proprii*”, și de „*speculații comerciale de multe ori de caracter aproape jidovesc*”, câtă vreme va ști și d-lui, că acești librari primesc abia un rabat de 20—25 proc., din care plătesc porto nu numai când aduc cărțile, ci de multe ori și când le expediază, deoarece nu arare se întâmplă că și oameni mai inteligenți nu numai țărani, trimit tocmai numai prețul cărții, nu și pentru porto. Unde poate fi deci vorbă aici de speculații cu caracter jidovesc?

Un singur lucru e adevărat, că la noi în Ar-

deal unde am avut până de curând un public cetitor aproape numai de țărani, nu s'a pus destulă îngrijire pe cărțile edate. S'a edat alături de *Genoveva* „*Minunile sf. Sisoe*”, alături de *Octoih*, „*Vămile văzduhului*”, și n'a fost un control destul de aspru în redacțiune. Dar nici faptul acesta nu e de condamnat atât de mult, căci acești editori cu astfel de bazacanii au făcut să străbată cetitul în popor și dragostea de carte. Va trece încă multă vreme, dle Barcianu, până când vei putea face pe țărănul nostru să condamne pe Til Buhoglanda în traducerea de azi și alte cărți de această categorie. Noi am avut nevoie de o astfel de literatură populară și *Vasile Aron* și *Barac* au știut de sigur mai mult ca d-ta, pentru ce a fost nevoie în serie în genul acesta:

„O, vinuț, leac dulce foarte,
„Nu te las eu pân' la moarte”.

Azi poți excepționa scrisul lor, dar dacă nu-mai cât de cât privești cu ochi de istorie lucrurile, trebuie să le dai partea ce se cuvine. Și dacă s'a scris astfel, librăria Ciurcu ce putea să edee dacă nu cărțile acestea naive, dar de mare însemnătate...

Și acum o vorbă și către d-ta, d-le Barcianu. N'ajunge să umbli prin librăriile din străinătate și apoi cu acea măsură să măsură și pe cei de-acasă. Noi am avut altă evoluție, ca aceste popoare, și a fost firesc, ca la noi toate, și negoțul cu cărți să ia altă direcție. Să fie omul mai conciliant unde e nevoie și mai presus de toate mai drept cumpănit, iar dacă nu-l agită firea și puterea, s'o lase mai domol și să pacheteze mai mult cărți pe tarabă, decât să injure la gazetă, căci poate mai bună ispravă face.

Sebastian Bornemisa.

Ultima oră

Baia de sânge dela Benghasi.

Milano. — „*Corriere della Sera*” primește o telegramă dela corespondentul său, Bazzini, în care anunță, că *arabii indigeni au măcelărit și pe creștinii din Derna*. După apariția vaselor italiene, mohamedanii au atacat colonia misionarilor creștini, au omorât călugarii și călugărițele, dar n'au cruțat nici pe copiii mohamedani cumpărați dela poporul mai sărac și nici pe cei botezați.

Barzini foarte consternat anunță ziarului amintit, că *generalul Caneva, comandantul suprem al armatei expediționare italiană, a oprit de pe câmpul de luptă dela Benghasi pe trimișii ziarelor și astfel aceștia nu-și pot împlini misiunea.*

*

Berlin. — „*Lokalanzeiger*” primește știrea din Tripolis, că ieri arabii au atacat lângă Bu-Meliana avantposturile italiene, dar regimentul 11 Bergsalieri a respins pe arabi, cari s'au retras în disordine. Bandele arabe au fost conduse de către ofițeri turci. Fiind aduși în oraș răniții din liniile avantposturilor, poporul indigen din Tripolis crezând, că se pregătește un atac în contra orașului, imediat și-au baricadat casele, familiile și le-au dus în pivnițe iar bărbații s'au suit pe acoperișele caselor, de unde cu puștile încărcate așteptau atacul turcilor. Însă noaptea a trecut în liniște.

Jertfele războiului.

Londra. — Lui „*Standard*” i-se anunță: *Italianii au pierdut la Benghasi 1200 oameni. Dela izbucnirea războiului armata turcească a avut 500 morți și peste 1000 de răniți, iar 600 de soldați au fost făcuți prizonieri.*

O circulară a ministrului de război italian pentru o nouă eventuală expediție.

Milano. — (Dela corespondentul nostru). — Ministerul de război a trimis o circulară telegrafică tuturor comandanților de corpuri de armată pentru a stabili contingentul de trupe disponibile pentru o nouă eventuală expediție. În urma acestui ordin ministerial au fost trecuți în revistă soldații pentru a se vedea cari sunt apti serviciului de război.

Bibliografie

A eșit de sub tipar:

Contabilitatea la societăți colective, comandite și la societățile pe acțiuni, de I. C. Panțu, profesor la școala superioară de comerț din Brașov, O broșură de 70 de pagini, octav mare.

Se recomandă băncilor noastre, funcționarilor și tuturor, cari au legături cu băncile: preoților și învățătorilor pentru a-și procura această broșură folositoare cu prețul de cor. 1'20, dela librăria I. I. Ciurcu, Brașov.

Cuprinsul este următorul: Introducere. I. Societățile colective cu exemple practice pentru explicări asupra împărțirii profitului. II. Societățile în comandită. III. Societățile anonime sau pe acțiuni. 1. Considerații generale. Inițierea societății și amănunte despre acțiuni. Inițierea de fonduri. Spese de fondare. Imprumuturi. 2. Contabilizarea la inițierea societăților pe acțiuni. Contabilizarea pentru încassarea capitalului deodată și în rate. Încheierea anuală a registrelor, cu exemple. Distribuirea profitului și contabilizarea hotărârilor adunării generale. Împărțirea dividendei, a tantiemelor și trecerea acestora în registre. Contabilizarea fondului de rezervă. Investițiunea fondului de rezervă și inițierea altor fonduri. Contabilizarea la o nouă emisiune de acțiuni al pari și peste pari. Emisiunea obligațiunilor cu prioritate și contabilizarea acestora. Emisiunea scrisurilor fonciare. Societățile comandite pe acțiuni.

*

A apărut:

Carte de cântece întocmită pe bază pedagogică în conformitate cu planul de învățământ din 1911 pentru școlile primare, de profesorul de muzică dela seminarul „*Andreian*” din Sibiu, T. Popovici.

Cuprinde peste 80 cântece alese din comoara muzicală națională și aranjate cu deosebită îngrijire și e aprobată ca manual didactic de Preaven. Consistor arhidiecezan. Partea I. cuprinde cântece în 1 și 2 voci, pentru clasele I—IV; prețul e 60 fl. Partea II. cuprinde cântece în 2 și 3 voci pentru clasele V—VI; prețul e 1 cor.

Porto 10 fileri. La comande peste 10 ex. se dă rabatul cuvenit.

Cartea poate fi folosită cu succes și în gimnaziu și școale reale inferioare, în școale civile și preparandii. Se poate comanda la *Librăria arhidiecezană din Sibiu*.

POȘTA REDACȚIEI.

E. Novacovici, Răcășdia. Lucruri de natura aceasta, nu trebuiesc arătate publicului, ci consistoriului competent, ori judecătoriei.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

I. M. în Topârcea. Foaia să expediază regulat. Avizați-ne, cari numeri vă lipsesc.

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fl. La comande dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librăriilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Str. Zece Mai, 3.

Dr. ȘTEFAN TĂMĂȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăglan.

Se caută

o fată tânără

modestă absolventă de 4 clase civile, pentru doi copii. Doritoarele sunt a se adresa la

Vasile Cartiş,
proprietar.
Szombatság Bogoz (com. Bihor).

Sunt recunoscute de callitatea cea mai bună

G H E T E L E

pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociațiunii călătorilor Aradani” și se pot procura cu prețurile cele mai moderate.

Director: IUSTIN OLAR.

A R A D, Szabadság-tér Nr. 14.
(Filiale în PISCHI și CERMEI).

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. Telefon 438.

Birou de informații!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. — La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u, 141. III:19.**Deschidere de restaurant!**

Imi permit a aduce la cunoștința p. t. Onor. public că începând dela 1 Octomvrie mi-am deschis un

Restaurant civic

în casele-mi proprii (fosta Caffè Național) și mă siles a mulțumi pe deplin oaspeții mei ca și mai înainte la Hotel-Pelican. Renumita Bere de Pilsner a ajuns la o desfacere nelimitată și în acest nou restaurant al men, unde permanent se află bogată alegere în mâncări de prânz și cină.

Cu toată stima:

S A V A T O C H I N,
RESTAURATEUR.
P A N C I O V A.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrișului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DANIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.**IACOB ȚEPENEU**

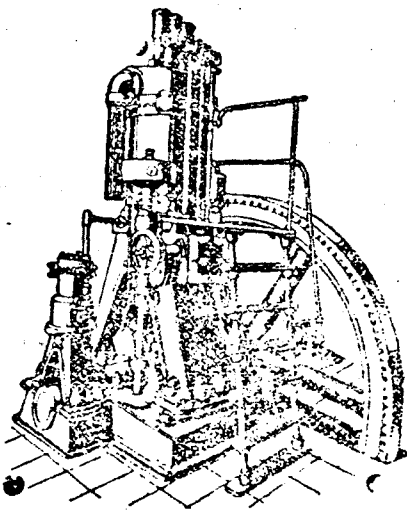
PROPRIETAR ȘI SCULPTOR

FEHÉRTEPLOM (BISERICA-ALBĂ).

STR. STEFANI No. 2.

Proprietar de ocne: TEOFIL POPOVICIU

Mare magazin și atelier de pietrii mormântale precum: lucruri de marmoră, granit, laborator, piatră de năsip, etc. Lucrez și în provincă. — Prețuri moderate.

Execuție modernă, solidă, și reală de prima clasă, serviciu prompt și prețuri moderate.

Multe patente proprii.

380 lucrători și oficanți. Premiat la expoziția din București 1906 cu Grand Prix, cea mai înaltă distincție și medalie de aur. La expoziția regnicolă din Cincibiserici 1907 cu medalie de aur, la expoziția din Sepsiszentgyörgy cu medalie de aur.

Două fabrici proprii.

Frații Schiel

fabrică de mașini, stabiliment pentru edificare de mori, turnătorie de fier.

B r a ș o v.

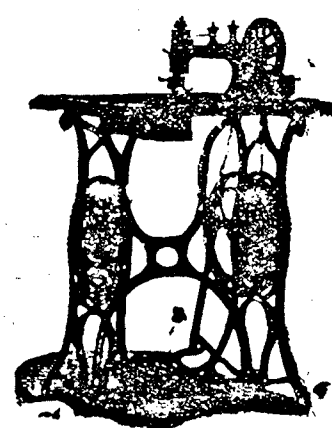
Cea mai mare fabrică de fier din Ardeal efeptuește: stabilimente de turbine, motoare și locomotive de ulei brut „Coroana”, mori mânate cu motor și apă, stabilimente electrice, stabilimente de transmisiune, mașini de sămănat, pieptene de lână.

Cele mai bune mașini de cusut

se capătă pe lângă solvire favorabilă
în rate la firma

Kalenda János

Nagyvárad, lângă biserica „Holdaș”.

Tot acolo: Mare alegere în arme de vânat și revolvere, precum gra: mofoane și părți necesare.

Telefon — (în tot comitatul) — Nr. 245.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitări, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Cele mai fine

Teiuri și Rumuri

mai ieftine și mai bune
se pot procura dela

VOJTEK ȘI WEISZ

droguerie și parfumerie

in

ARAD, Andrásy-tér.

Comandele prin poștă se execută
cu cea mai mare promptitudine.

Nr. telefonului 604.

Recomand magazinul meu de
modă pentru femei și bărbați
de galanterie.

Dispun de orice marfă pen-
tru sezonul de toamnă și
de iarnă, precum: cămeși,
ciorapi, ploiere, cravate,
gulere etc., tot felul de
lucruri de manufactură.

Prețuri solide!
Rog binevoitorul sprijin al
publicului român. Cu deo-
sebită stimă:

NICOLAE MIUȚA
BISERICA-ALBĂ
(FEHÉRTÉMPLOM).

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public
:: român că din 1 Octomvrie a. e. am preluat ::

„Hotelul Pelican“ din Panciova

Am renovat întreg hotelul și toate odăile sunt aranjate cu mobilier
nou și pietate modern. Pentru îndestulirea onor. oaspeți cu mân-
cări gustoase am angajat o bucătăreasă, care a făcut practică la
cele mai renumite restaurante. In fiecare zi voiu servi cu bere
proaspătă dela fabrica cea mai renumită „Pilsner Actiengesellschaft“
(Kaiser Quelle).

Rog, onor. oaspeți cât și pe onor. volajori, cari
se găsesc in Panciova să mă onoreze. Prețurile
le susțin tot cele vechi, ieftine. Serviciu prompt.

Cu deosebită stimă:

ARON IANCOVICI.

Nr. telefonului 604.

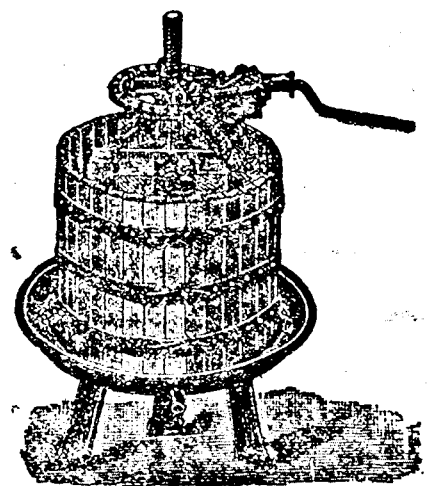
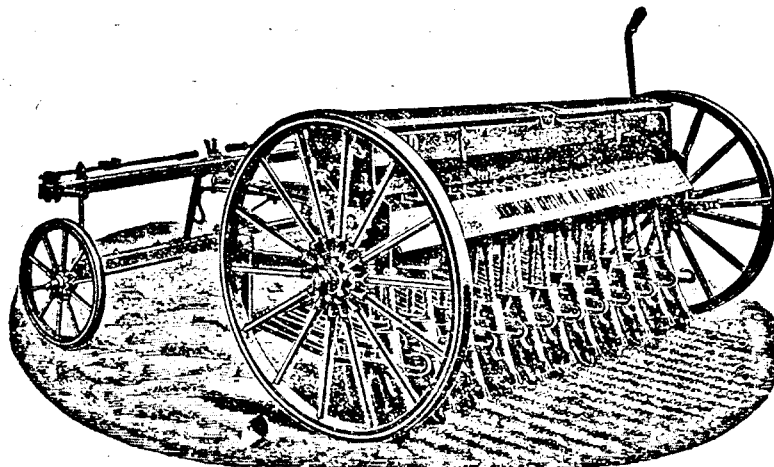
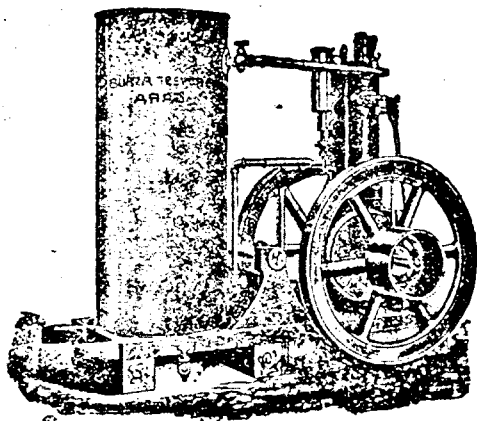
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă ro-
mânească din Ungaria,

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de
mașini agricole, motoare cu benzin și oleiu brut cu prețurile
cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, even-
tual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața
locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.